



**Avrupa Konseyinin**

**Çocukların Şiddete Karşı Korunmasına  
İlişkin Bütüncül Ulusal Stratejilere dair**

**Politika Rehberi**



## Giriş

2005 yılında düzenlenen Varşova Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi, Avrupa Konseyinden:

- çocuk haklarının etkin bir şekilde yaygınlaştırılmasını ve Çocuk Haklarına İlişkin BM Sözleşmesinin getirdiği yükümlülöklere tam olarak uyulmasını;
- tüm Avrupa Konseyi politikalarında, çocuk haklarının ana unsur haline getirilmesini ve çocuklarla ilgili tüm Avrupa Konseyi faaliyetlerinin koordine edilmesini ve;
- özellikle de, çocukların cinsel istismarına karşı özel tedbirlerin ve üç yıllık bir eylem planının yürürlüğe konulmasıyla çocuklara yönelik her türlü şiddetin tamamen ortadan kaldırılmasını istemiştir.

2006 yılında, “Çocuklar İçin ve Çocuklarla Birlikte bir Avrupa Kurma” projesinin başlatılması bu görevlendirmeye bir cevap niteliğinde olup, Avrupa Konseyinin Stokholm’de kabul ettiği 2009-2011 Stratejisinde proje daha da ayrıntılı olarak tanımlanmıştır. Programın ana amacı, karar mercilerine ve paydaşlara, BM Çocuk Hakları Sözleşmesinin ışığında, BM Çocuk Hakları Komitesinin ve BM Genel Sekreterinin Çocuklara Yönelik Şiddet Konulu Araştırmasının önerileri doğrultusunda, çocuk haklarını yaygınlaştırmakta ve çocuklara karşı her türlü şiddeti tamamen ortadan kaldırmaya yönelik kapsamlı ulusal stratejiler ve politikalar oluşturup uygulamakta yardımcı olmaktır.

Avrupa Konseyi, konuyla ilgili Avrupa çapında öneriler oluşturmak üzere Avrupa Konseyine üye ülkelerde ulusal politikaların, mevzuatın ve uygulamaların şiddet sorununu nasıl ele aldığını incelemeye başlamıştır. Oluşturulan metodoloji çocuklara karşı uygulanan şiddetin çapının ve mahiyetinin, bu durumu önlemek üzere uygulamaya konan yasal ve kurumsal çerçevelerin, politika oluşturmada son zamanlarda ortaya çıkan eğilimlerin, şiddeti ulusal ve yerel düzeyde önleme stratejilerinin ve uygulamalarının derinlemesine bir analizini içermektedir. İlk ulusal politika incelemelerine dört ülke: İtalya, Norveç, Portekiz ve Romanya gönüllü olarak katılmak istediğini belirtmiştir.

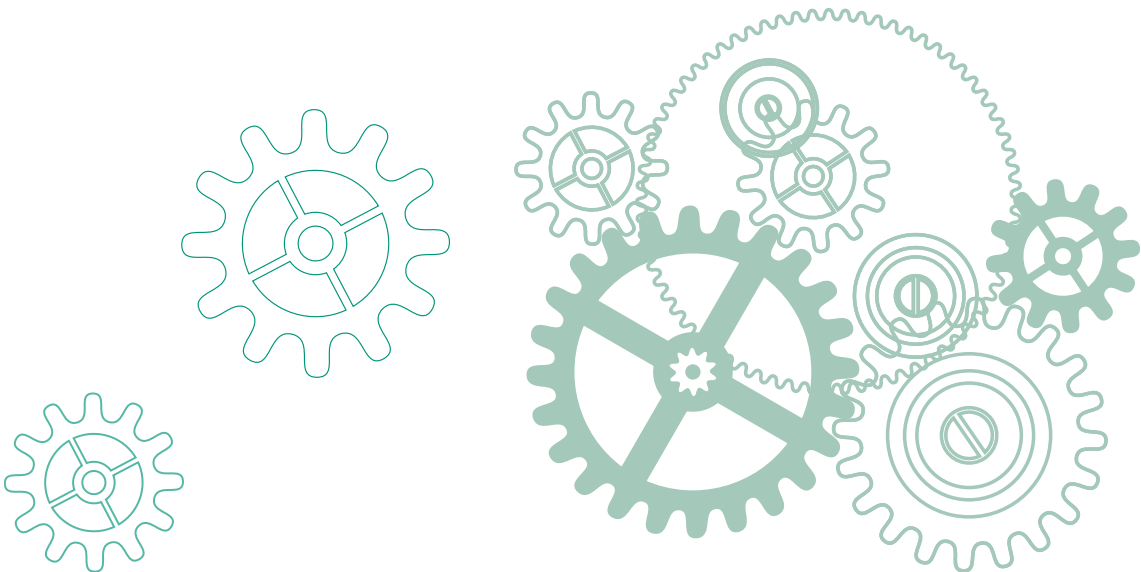
Her bir pilot ülkede gerçekleştirilen geniş ve müteaddit istişareler sonucunda, şiddete karşı bir strateji modeline ilişkin öneriler ve bunlara dahil edilmek üzere ulusal, bölgesel ve yerel iyi uygulama örnekleri içeren dört ulusal rapor hazırlanmıştır. Söz konusu raporların sonuçlarına ve BM Genel Sekreterinin Çocuklara Yönelik Şiddet Konulu Araştırmasına istinaden ve daha da genel anlamda, Avrupa Konseyi’nin çocuk haklarına ilişkin çalışmaları hatırd tutularak, Avrupa Konseyinin Çocukların Şiddete Karşı Korunmasına İlişkin Bütüncül Ulusal Stratejilere dair Politika Rehberinde, çocuklara yönelik her türlü şiddet eylemine mukabelede bulunacak ve bunları önleyecek, birden çok bilimsel disiplini içeren, sistematik bir ulusal çerçeve önerilmektedir. Söz konusu rehberin aynı zamanda, çocukların toplumun genelinde değişimin ve çocukluk olgusunun aktörleri şeklinde algılanmaları yönünde, çok ihtiyaç duyulan kültürel bir değişimin de tetikleyicisi olması beklenmektedir.



*Rehber, her ne kadar ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerdeki karar mercilerine yönelikse de; çocuklar için ve çocuklarla birlikte çalışan tüm meslek grubu üyelerini, aileleri, sivil toplumu, toplumsal grupları, medyayı ve çocukların kendilerini hedef almaktadır.*

*Söz konusu rehberdeki ilkeler, Bayan Marta Santos Pais başkanlığındaki bir Editoryal Grup tarafından hazırlanmıştır. Grup, dört pilot ülkenin temsilcilerinden, yerel ve uluslararası uzmanlardan, UNICEF, OHCR ve Avrupa Komisyonunun temsilcilerinden, çocuk Ombudsmanlarından ve STK'lardan oluşmaktadır. Rehber hazırlanırken söz konusu ilkeler önce, İsveç'in Stokholm kentinde yüksek düzeyde bir konferans vesilesiyle (8-10 Eylül 2008) daha sonra da Strazburg'da düzenlenen, Çocuk Haklarına İlişkin Avrupa Konseyi Platformunda (1-2 Haziran 2009) çeşitli paydaşlara sunularak, ilgili Avrupa Konseyi yürütme kurulları ve kuruluşları da dahil olmak üzere önemli paydaşlarla geniş bir istişare sürecinin işletilmesi sağlanmıştır.*

*2009 yılı Kasım ayında Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi (47 üye ülkeyi temsilen) sözkonusu rehber ilkeleri içeren bir Tavsiye Kararını kabul etmiştir. Avrupa Konseyi söz konusu metnin ve metnin kabul sürecinin, gerek Avrupa'da gerekse Avrupa bölgesi dışında ulusal stratejilerin geliştirilmesine ilham kaynağı olacağını umut etmektedir.*





## Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin CM/Rec(2009)10 Sayılı Tavsiye Kararı

Avrupa Konseyi'ni Kuran Anlaşmanın 15.b Maddesi uyarınca, Bakanlar Komitesi;

Devlet ve Hükümet Başkanları Üçüncü Zirvesini (16-17 Mayıs 2005, Varşova) ve bu zirvede çocuklara yönelik her türlü şiddeti tamamen ortadan kaldırmak üzere spesifik girişimlerde bulunma taahhüdünü hatırladık;

Avrupa Konseyine, çocuklara yönelik şiddetle mücadeleyle ilişkin ulusal ve bölgesel girişimlerin ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin Çocuklara Yönelik Şiddet Konulu Araştırmasında yer alan önerilerinin izleme aracı olan Avrupa forumunun bölgesel öncüsü ve koordinatörü görevi veren, "Çocuklar İçin ve Çocuklarla Birlikte bir Avrupa Kurma - 2009-2011 Stratejisi"ni hatırladık;

Avrupa Konseyinin 15 Haziran 2008'de Hırvatistan'ın Zagreb kentinde çocuklara bedensel ceza verilmesine karşı Avrupa çapında "Tokata Karşı El Kaldırın" bilinçlendirme kampanyasını hatırladık;

Çocukların sağlık, refah ve menfaatlerinin tüm üye ülkelerce paylaşılan değerler olduğunu ve ayırım gözetilmeksizin yaygınlaştırılması gerektiğini göz önüne alarak;

Çocuklara uygulanan şiddetin bir çocuk hakları ihlali olduğunu, çocukların gelişimini tehlikeye attığını ve diğer temel haklarını kullanmalarını olumsuz etkilediğinin bilincinde olarak;

Çocuklara yönelik şiddetin bütün ülkelerde, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer tür görüş, millî veya sosyal köken, ulusal bir azınlıkla bağlantı, mülkiyet, doğum, cinsel yönelim, sağlık durumu, engellilik veya diğer durum farkı gözetilmeksizin tüm bu alanlarda mevcut olduğunu gözlemleyerek;

Çocukların kırılganlığının, hassas konumda olmalarının ve büyüme ve gelişmelerinin yetişkinlere bağımlı olmasının, çocuklara yönelik şiddetin önlenmesi ve çocukların korunması konularında ailelerin, toplumun ve devletin daha çok yatırım yapmalarını gerektirdiğini göz önüne alarak;

Çocuklar dahil olmak üzere, üye ülkelerin yargı yetkisi dahilindeki herkese, işkenceye karşı ve insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleye veya cezalandırmaya karşı korunma, özgürlük ve güvenlik ve adil yargılanma hakkı veren Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine (ETS No.5) atıfla;

Yenilenmiş Avrupa Sosyal Şartının (ETS No.163) özellikle de çocukların ihmale, şiddete ve suistimale karşı korunmasına ilişkin maddelerine atıfla;

Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesini (ETS No.160), İnsan Ticaretine Karşı Önlemlere İlişkin Sözleşmeyi (CETS No.197), Çocukların Cinsel Suistimal ve Cinsel İstismara Karşı Korunmasına İlişkin Sözleşmeyi (CETS No.201) ve Avrupa Konseyinin diğer ilgili hukuki belgelerini hatırladık;



*Bakanlar Komitesinin üye ülkelere yönelik kabul ettiği: Çocukların zararlı içeriğe ve davranışlara karşı korunmasına ilişkin tedbirlere ve çocukların yeni bilgi ve iletişim ortamına aktif katılımının yaygınlaştırılmasına dair CM/Rec(2009)5 sayılı, yaptırım ve tedbirlere tabi genç suçlulara ilişkin Avrupa Kurallarına dair CM/Rec(2008)11 sayılı, pozitif ebeveynliği desteklemeye dair Rec(2006)19 sayılı, çocukları yeni bilgi ve iletişim ortamında yetkilendirmeye dair Rec(2006)12 sayılı, toplumdaki engelli insanların haklarını ve tam katılımını yaygınlaştırmaya ve Avrupa'da engellilerin yaşam kalitesini geliştirmeye yönelik 2006-2015 Avrupa Konseyi Eylem Planına dair Rec(2006)5 sayılı, bakımevlerinde yaşayan çocukların haklarına dair Rec(2005)5 sayılı, kadınların şiddete karşı korunmasına dair Rec(2002)5 sayılı ve çocukların cinsel suistimale karşı korunmasına dair Rec(2001)16 sayılı Tavsiye Kararlarını göz önüne alarak;*

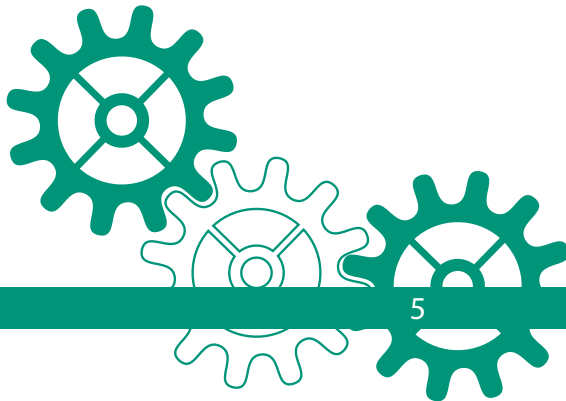
*Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisinin: engellilerin haklarına erişimine ve topluma tam ve aktif katılımına ilişkin 1854 (2009) sayılı, Avrupa'da yasadışı evlat edinme maksadıyla yeni doğan bebeklerin ortadan kaybolmasına dair 1828 (2008) sayılı, fahişelik—ve bu konuda nasıl bir tutum alınmalı? konulu 1815 (2007) sayılı, çocuk mağdurlar: her türlü şiddet, suistimal ve istismarın tamamen ortadan kaldırılmasına dair 1778 (2007) sayılı ve çocuklara bedensel cezanın Avrupa çapında yasaklanmasına dair 1666 (2004) sayılı Tavsiye Kararlarını göz önüne alarak;*

*Aynı zamanda, BM Çocuk Hakları Sözleşmesini ve özellikle de bu anlaşmanın, devletlerin çocukları her zaman ve her ortamda her türlü şiddete karşı koruma konusunda açık bir yükümlülük getiren 19. Maddesini hatırd tutarak;*

*Rio De Janeiro Deklarasyonu ve Çocukların ve Ergenlerin Cinsel İstismarını Önlemeye ve Son vermeye Yönelik Eylem Çağrısı (2008) da dahil olmak üzere bu alandaki diğer ilgili uluslararası enstrumanları ve taahhütleri gereken şekilde göz önüne alarak;*

*Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin Çocuklara Yönelik Şiddet Konulu Araştırmasında yer alan, özellikle de Çocuklara yönelik şiddete mukabele için, ulusal bir strateji, politika veya plan kanalıyla, ulusal planlama süreciyle bütünleştirilmiş çok yönlü ve sistematik bir çerçeve oluşturmak ve şiddeti önleme ve şiddete mukabelede bulunma tedbirlerinin uygulanmasına nezaret etmek üzere, tercihen bakan düzeyinde bir odak noktası belirlenmesine ilişkin tavsiyelerini hatırd tutarak;*

*BM Çocuk Hakları Sözleşmesinde, Avrupa Konseyi standartlarında yer alan ve çocukların katılımıyla oluşturulan, çocukların haklarının gözetilmesine ve çocukların her türlü şiddete karşı korunmasına yönelik bütüncül ulusal stratejilerin yaygınlaştırılması taahhüdüne bağlı olarak;*





*Uluslararası yükümlülüklerini yerine getiren ve özel ulusal, bölgesel ve yerel yapılarını ve ilgili sorumluluklarını göz önüne alan üye ülke hükümetlerine:*

- a. Bu Tavsiye Kararına Ek-1'de yer aldığı şekliyle, Avrupa Konseyinin Çocukların Şiddete Karşı Korunmasına İlişkin Bütüncül Ulusal Stratejilere dair Politika Rehberindeki ilkeleri, gereğine göre mevzuatlarına, politikalarına ve ilkelerine dahil etmelerini ve aynı rehberde belirtilen tedbirleri uygulamalarını;*
- b. Rehberde yer alan ilkelerin kamu yetkililerinin doğrudan sorumluluğunda veya yetki alanında bulunmayan, ancak bu yetkililerin belirli bir etkisinin olduğu veya belirli bir rol oynayabilecekleri alanlarda uygulanmasını yaygınlaştırmalarını;*
- c. Bu Tavsiye Kararının sivil toplum örgütleriyle, bağımsız çocuk hakları kurumlarıyla, medyayla, özel sektörle, çocuklarla ve ailelerle işbirliği içinde ve bilinç artırıcı kampanyalarla en geniş şekilde yaygınlaştırılmasını sağlamalarını;*
- d. Çocuk hakları ve çocuklara yönelik şiddetin ortadan kaldırılması konusunda oluşturdukları odak noktaları vasıtasıyla ulusal stratejilerin uygulanması ve izlenmesinde Avrupa Konseyi ile işbirliği yapmalarını;*
- e. BM Genel Sekreterinin Çocuklara Yönelik Şiddet konusundaki Özel Temsilcisiyle işbirliği yapmalarını ve bu görevliyi desteklemelerini tavsiye eder.*





## Bakanlar Komitesinin CM/Rec(2009)10 sayılı Tavsiye Kararının Ekleri

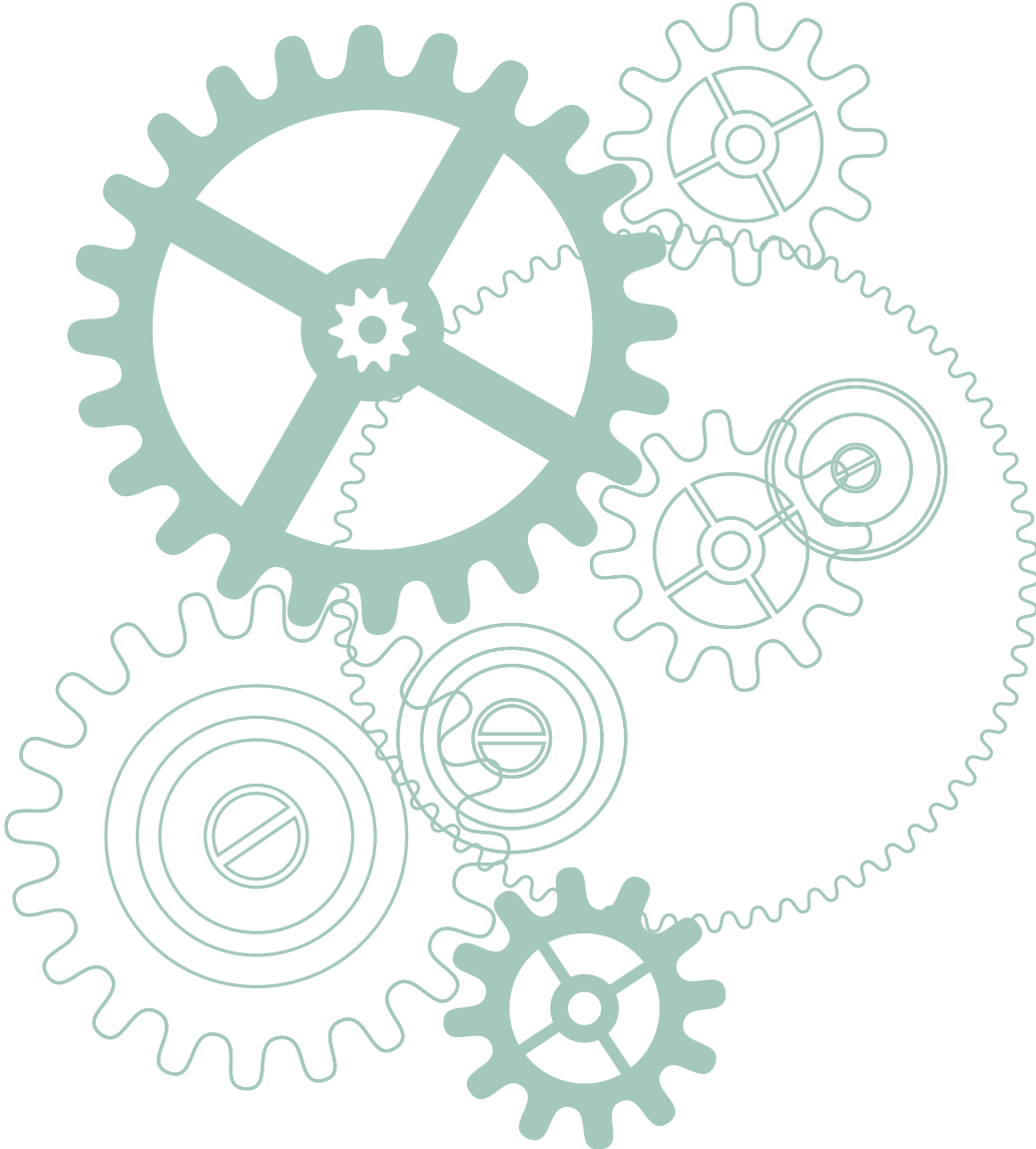
### İçindekiler<sup>1</sup>

Ek I - Avrupa Konseyinin Çocukların Şiddete Karşı Korunmasına İlişkin Bütüncül Ulusal Stratejilere dair Politika Rehberi .....	9
1. Yönetici özeti .....	9
2. Amaçlar, kapsam, tanımlar ve ilkeler .....	10
2.1. Amaçlar	
2.2. Kapsam ve tanımlar	
2.3. İlkeler	
3. Bütüncül ulusal, bölgesel ve yerel girişimler .....	13
3.1. Çocukların şiddete karşı korunmasına ilişkin bütüncül ulusal stratejiler	
3.2. Bölgesel ve yerel girişimler	
4. Çocuk haklarına saygı kültürünün oluşturulması.....	15
4.1. Eğitim ve bilinç düzeyinin artırılması	
4.2. Meslekî eğitim	
4.3. Medya ve bilgi toplumu	
5. Çerçeveseler .....	19
5.1. Yasal çerçeve	
5.2. Politika çerçevesi	
5.3. Kurumsal çerçeve	
6. Çocuk dostu hizmetler ve mekanizmalar .....	26
6.1. Genel ilkeler	
6.2. Çocuk bakımı standartları	
6.3. Bağımsız izleme ve denetim	
6.4. Şiddet olaylarının bildirilmesi	
6.5. Başka birimlere havale etme mekanizmaları	
6.6. İyileşme, rehabilitasyon ve sosyal entegrasyon	
6.7. Adalet sistemie	

1. Belgede geçen Bakanlar Komitesi ve Parlamenterler Meclisine ait metinler Avrupa Konseyi metinleridir.



7. Araştırma ve veriler .....	31
8. Uluslararası işbirliği .....	33
Ek II - Terimler .....	34
Ek III - Çocuk haklarını ve çocukları şiddete karşı korumaya yönelik uluslararası metinler .....	38
Ek IV - Diğer girişim ve yayınlar .....	46







## Bakanlar Komitesinin CM/Rec(2009)10 sayılı Tavsiye Kararı Ek I

### *Avrupa Konseyinin Çocukların Şiddete Karşı Korunmasına İlişkin Bütüncül Ulusal Stratejilerle ilgili Politika Rehberi*

#### 1. Yönetici özeti

Bu rehber, BM Çocuk Hakları Komitesi ve BM Genel Sekreterinin Çocuklara Yönelik Şiddet Konulu Araştırmasının önerileri doğrultusunda, çocuk haklarını koruma ve çocuklara yönelik şiddeti tamamen ortadan kaldırmaya yönelik bütüncül bir ulusal çerçevenin oluşturulup uygulanmasını desteklemektedir.

Rehberde bundan böyle UNCRC olarak geçecek olan BM Çocuk Hakları Sözleşmesinin sırasıyla 1. ve 19. Maddelerinde yer alan 'çocuklar' ve 'şiddet' tanımlarına atıfta bulunmaktadır.

Rehber sekiz genel ilkeye (şiddete karşı koruma, yaşama hakkı ve azami ölçüde varlığını ve gelişimini sürdürme, ayrımcılık yasağı, toplumsal cinsiyet eşitliği, çocukların katılımı, devletin yükümlülükleri, diğer aktörlerin yükümlülükleri ve katılımı ve çocuğun üstün menfaatleri) ve dört operasyonel ilkeye (şiddetin çok yönlü olma özelliği, bütüncül yaklaşım, sektörler arası işbirliği, çok paydaşlı yaklaşım) dayalıdır. Bu ilkeler tüm metinde ana akım ilkeler olarak yer almakta olup, bütüncül ulusal, bölgesel ve yerel önlemler, eğitim ve farkındalık artırıcı tedbirler, yasal, politikayla ilgili ve kurumsal çerçeveler, araştırma ve veri toplama alanlarına da dahil edilmişlerdir.

Rehberde, çocuk haklarıyla ilgili derinliğine bilgiye ve çocukların hassas yönlerinin ve kapasitelerinin anlaşılmasına dayalı bir çocuk haklarına saygı kültürünün oluşturulması desteklenmektedir. Temel hedef kitlesini çocuklarla temas halindeki tüm meslek grupları oluşturmaktadır.

Rehberin temel tavsiyelerinde, çocukların şiddete karşı korunması için bütüncül bir ulusal stratejinin geliştirilmesinin gerekli olduğu anlatılmaktadır. Söz konusu strateji, mevcut bilimsel bilgilere dayalı, yeterli insan kaynakları ve malî kaynaklarla desteklenen, tek bir kuruluş (mümkünse ve ulusal mevzuata uygun bir şekilde) tarafından koordine edilip izlenen, belirli bir zaman çerçevesi ve gerçekçi hedefleri olan ve çocuk haklarının yaygınlaştırılması ve korunmasına yönelik ulusal bir politikayla tam olarak ilişkilendirilmiş çok yönlü ve sistematik bir çerçeve olarak anlaşılmalıdır.

Rehber, çocuk dostu hizmetlerin ve mekanizmaların kurulmasını desteklemektedir. Bunlar çocuk haklarını koruyan ve çocukların üstün menfaatlerini gözeten yapılar olarak anlaşılmalıdır. Önemli tavsiyelerden biri, çocuklara yönelik meydana gelen şiddet olaylarının ilgili tüm meslek gruplarıncı ihbar edilmesinin zorunlu hale getirilmesidir.



Rehberde çocuklara yönelik şiddetin Avrupa çapında önlenmesi için uluslararası işbirliğinin güçlendirilmesi önerilmektedir.

## 2. Amaçlar, kapsam, tanımlar ve ilkeler

### 2.1. Amaçlar

Bu rehberin amaçları:

- Özellikle şiddet mağduru olan çocukların haklarının korunması ;
- Çocuklara yönelik her türlü şiddetin önlenip bunlarla mücadele edilmesi ;
- Çocukların şiddete karşı korunması için bütüncül ulusal stratejilerin yaygınlaştırılması, benimsenmesi, uygulanması ve izlenmesi ;
- Çocuk haklarını güvenceye almak ve çocukları şiddete karşı korumak için uluslararası işbirliğinin güçlendirilmesidir.

### 2.2. Kapsam ve tanımlar<sup>2</sup>

- “Çocuk”, çocuk mağdurlar, tanıklar ve şiddete başvuranlar da dahil olmak üzere 18 yaşın altındaki herhangi bir insan olarak tanımlanır.
- UNCRC (Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi)’nin 19. Maddesi uyarınca, “şiddet”, cinsel istismar da dahil olmak üzere, her türlü fiziksel veya zihinsel şiddeti, yaralama ve tacizi, ihmali ve ihmalkar muameleyi, kötü muameleyi veya suistismali içermektedir.<sup>3</sup> Bu tanım, kendi evlerinde veya başka bir yerde şiddete maruz kalan çocukları da kapsamaktadır. Şiddetin sadece yetişkinlerle çocuklar arasında değil, aynı zamanda çocukların kendi aralarında gerçekleştiği de kabul edilmektedir.

### 2.3. İlkeler

Genel ilkeler

#### Şiddete karşı korunma

Bütün çocuklar, ebeveynlerinin, yasal velilerinin veya çocuğun bakımından sorumlu herhangi başka bir şahsın korumasındayken, cinsel istismar da dahil olmak üzere, her tür fiziksel veya zihinsel şiddet, yaralama ve taciz, ihmal ve ihmalkar muamele, kötü muamele veya suistismale karşı korunma hakkına sahiptirler<sup>4</sup>.

2. Aynı zamanda Bkz: Ek II- Terimler.

3. Aynı zamanda Bkz: BM Çocuk Hakları Sözleşmesi Çocukların Satışına, Çocuk Fahişeliğine ve Çocuk Pornografisine dair İhtiyari Protokolü ve BM Çocuk Hakları Sözleşmesi Çocukların Silahlı Çatışmaya Katılımına dair İhtiyari Protokolü.

4. Madde 19, UNCRC.



## *Yaşama ve azami ölçüde varlığını ve gelişimini sürdürme hakkı*

Her çocuk doğal olarak yaşama ve azami ölçüde varlığını ve gelişimini sürdürme hakkına sahiptir<sup>5</sup>.

## *Ayrımcılık yapmama*

Bütün çocuklar, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer tür görüş, milli veya sosyal köken, ulusal bir azınlıkla bağlantı, mülkiyet, doğum, cinsel yönelim, sağlık durumu, engellilik veya diğer durumlarından bağımsız olarak her türlü şiddete karşı korunmalı ve varoluşlarını ve gelişmelerini azami ölçüde sağlayacak bakım ve yardımdan yararlanmalıdırlar.

## *Toplumsal cinsiyet eşitliği*

Şiddetin toplumsal cinsiyetle ilgili yönleri şiddete bütüncül bir yaklaşımın bir parçası olarak ele alınmalı ve erkek çocuklarla kız çocuklarının şiddet bağlamında maruz kaldıkları farklı riskler ve bunların erkek çocuklarıyla kız çocukları açısından doğuracağı farklı sonuçlar gereken şekilde göz önüne alınmalıdır.

## *Çocukların katılımı*

1. Çocuklar, hayatlarını etkileyen tüm konularda kendilerini özgürce ifade etme hakkına sahip olmalı, çocuğun yaşına ve olgunluk derecesine bağlı olarak bu görüşlere gereken önem ve ağırlık verilmelidir<sup>6</sup>. Çocuk katılımı özellikle aşağıdakileri kapsar :
  - a. Çocukların kendi görüşlerini ifade etmelerinin desteklenmesi ve çocuğu etkileyen tüm durumlarda onların görüşlerinin dikkate alınması ;
  - b. Çocuğa tüm yargısal, idari veya yargı dışı işlemlerde söz hakkı tanınması.
2. Çocuklar, gelişmekte olan kapasiteleri ve bilgilendirilmeleri sonucunda oluşan rızaları uyarınca, şiddeti önlemeye yönelik politika ve programların planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesine anlamlı bir şekilde katılmaları için aktif bir biçimde sürece dahil edilmeli ve kendilerine bu manada imkan tanınmalıdır. Devlet ve diğer uygun aktörler, incelenmekte olan çözümlerin kalitesine çocuk bakış açısının yapabileceği katkının ışığında, çocukların görüşlerini dikkatle dinlemelidirler.

## *Devletin yükümlülükleri*

1. Sorumluluk alanındaki tüm çocukların haklarını savunmada ve çocukları her zaman ve her türlü ortamda ve ne kadar hafif olursa olsun, her türlü şiddete karşı korumada devlet en büyük sorumluluğa sahiptir<sup>7</sup>. Devletler çocuğun en üstün menfaatlerinin ışığında şiddete yol açan nedenleri ele almak ve şiddet olayı meydana geldiğinde etkin bir biçimde mukabelede bulunmak için kanıta dayalı politika ve programlara yatırım yapmalıdırlar.

5. A.g.e., Madde 6.

6. A.g.e., Madde 12.

7. A.g.e., Madde 19.





2. Ailelerin çocukların gelişiminde ve ruh ve beden sağlıklarının korunmasında ve her türlü şiddete karşı korunma hakkı da dahil olmak üzere, çocukların haklarının gözetilmesinde oynadığı temel rolün bilincinde olarak devlet, ailelerin çocuk yetiştirme görevlerini aşağıda belirtildiği gibi desteklemelidir:
  - a. Erişilebilir, esnek imkanları olan ve kaliteli çocuk bakım hizmetleri ağı sağlayarak<sup>8</sup> ;
  - b. Aile ve iş hayatının olumlu bir şekilde birbiriyle uzlaştırılmasında kolaylaştırıcı olarak ;
  - c. Ebeveynlik becerilerini geliştirecek ve sağlıklı ve olumlu bir aile ortamını destekleyecek programlar oluşturarak<sup>9</sup> ;
  - d. Bütçeleme sürecinin her aşamasına bir çocuk hakları perspektifini de dahil ederek.

### *Diğer aktörlerin yükümlülükleri ve katılımı*

Çocuklara yönelik şiddetin önlenmesi sorumluluğu aynı zamanda çocuklar için ve çocuklarla birlikte çalışan tüm hizmet birimleri, kurumlar ve meslek grupları, ebeveyn, ve geniş aile aile, medya, özel sektör, dini topluluklar ve sivil toplum için de geçerlidir.

### *Çocuğun üstün menfaatleri*

Çocukları her türlü şiddete karşı koruma da dahil olmak üzere, çocukları etkileyen bütün girişimlerde çocuğun üstün menfaatleri ilk göz önünde bulundurulacak husus olmalıdır.

### **Operasyonel ilkeler**

1. Çocuklara yönelik şiddet olayı çok yönlü bir olgudur. Bu yaklaşımda, şiddetin meydana gelmesi, tekrarlanması veya sona ermesinin bir dizi etmenin bir araya gelmesiyle gerçekleştiği kabul edilir. Aynı yaklaşımda, şiddet olayı tek bir neden sonuç ilişkisiyle ele alınma yerine, şiddet olayının oluşma şartları, etmenlerin birbiriyle etkileşimi temelinde bütüncül bir biçimde değerlendirilir.
2. Şiddetin önlenmesi sektörler arası işbirliğini ve koordinasyonu gerektirir. Bu da özellikle merkezi hükümet kuruluşları arasında, vilayetler ve bölgeler arasında ve hükümetle sivil toplum arasında koordinasyonu gerekli kılar.
3. Çocuklara yönelik şiddet olgusunun ele alınması bütüncül (sistemik, tümleşik) bir yaklaşımı gerekli kılar. Bu yaklaşımda farklı ölçekte oluşumların (kültürel, psikolojik, pedagojik, davranışsal, fiziksel, siyasi, sosyo-ekonomik vb.) ortak bir zeminde ele alınması gerekir. Bunun anlamı da, çocuk haklarının yaygınlaştırılması genel bağlamında, çocukları şiddete karşı korumaya yönelik tüm programların ve girişimlerin, bir dizi farklı disiplin ve sektörle etkileşimli olarak gerçekleştiğidir. Aynı anlayışla, rehberin farklı bölümleri de birbiriyle bağlantılı olup, birbiriyle ilintili olarak okunmalıdır.

8. Bkz: Bakanlar Komitesinin gündüz kreşleri ile ilgili Rec(2002)8 sayılı Tavsiye Kararı.

9. Bkz: Bakanlar Komitesinin pozitif ebeveynliği destekleme politikasına ilişkin Rec(2006)19 sayılı Tavsiye Kararı.



4. Söz konusu sorumluluk, devlet kontrolündeki kurum ve hizmetlerin ötesine geçip, devlet kurumları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, meslek grupları, medya, aileler ve çocuklar gibi toplumun tüm üyelerini içerdiğinden, çocuklara yönelik şiddetin tamamen ortadan kaldırılması için çok paydaşlı bir yaklaşım kaçınılmazdır. Çocukları şiddete karşı koruyan program ve girişimlerin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde öncelik :
  - a. Farklı kültürlere ve geleneklere saygı esasına dayalı olarak, ailelerle devlet arasında ortaklıklar oluşturmayı ;
  - b. Çocuklarla gerçek bir diyaloga girerek ve çocukları süreçlerin sonuçlarından haberdar ederek ve onlara görüşlerinin nasıl dikkate alındığını göstererek kademeli olarak bir çocukların görüşlerine saygı kültürü oluşturmaya verilmelidir.

## 3. Bütüncül ulusal, bölgesel ve yerel girişimler

### 3.1. Çocukların şiddete karşı korunmasına yönelik bütüncül ulusal stratejiler

1. Çocuklara yönelik şiddete karşı gösterilecek, zaman içinde sürdürülebilir en etkili mukabele, ulusal planlama süreciyle bütünleşmiş, UNCRC (Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi)'ni temel alan, bütün paydaşları bir araya getiren ve birden çok bilimsel disiplini içeren sistematik bir çerçevedir (bundan böyle strateji olarak geçecektir). Stratejinin temel unsuru, çocuğu merkez alan, ailelere odaklanan, birden çok bilimsel disiplini içeren ve çocukların ve ailelerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik, etkili ve kapsamlı bir birincil, ikincil ve üçüncül önleyici tedbirler bütünü olmalıdır.<sup>10</sup> Stratejinin yeterli insan kaynakları ve malî kaynaklarla desteklenen gerçekçi ve zaman sınırlı hedefleri olmalı, strateji mevcut ve geçerli bilimsel verilere dayalı olmalı (neyin işe yarayıp yaramadığı açısından) ve sistematik bir biçimde değerlendirilebilmelidir.
2. Strateji, sağlık ve eğitim sektörlerini, sosyal sektörleri, planlama ve bütçelemeden sorumlu kurumları, kolluk kurumlarını ve adalet sistemini içermeli; sektörler arası işbirliği ve koordinasyona dayalı olmalıdır. Ulusal seviyede çocukların şiddete karşı korunmasında birincil sorumluluğu olan bir kurum (bu mümkünse ve ulusal mevzuata uygun bir biçimde) temel bir koordinasyon ve izleme rolünü üstlenmelidir. Stratejinin uzun vadede başarılı olması için bu kurumun, pek çok sektörü geniş tabanlı bir girişime katabilme kapasitesi hayati önem taşımaktadır.

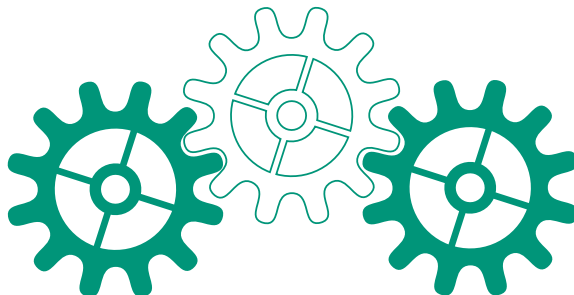
10. Toplum geneline yönelik önleyici çalışmalara birincil önleme adı verilmektedir. Bunlarla, sağlık veya eğitim gibi genel konulara odaklanılarak ve işsizlik ve sosyal dışlama gibi risk faktörleri azaltılarak şiddet önlenir. Şiddete maruz kalma veya başkalarına şiddet uygulama riski yüksek olan çocuklara ikincil önleme tedbirleri uygulanır. Bunlara örnek madde veya alkol bağımlılığı vb. dir. Üçüncül önleme ise, halihazırda meydana gelmiş şiddet olaylarını önlemeye, etkilerini ortadan kaldırmaya veya sınırlamaya yönelik önleme girişimleridir. Bunlar mağduru ve mağduriyete neden olanların rehabilitasyonuna ve yeniden topluma kazandırılmasına yoğunlaşır.



3. Ulusal, bölgesel ve yerel yönetimler, aileler, bağımsız insan hakları kuruluşları, çocuklar için ve çocuklarla birlikte çalışan meslek grupları, araştırmacılar, sivil toplum kuruluşları ve medya gibi çocuk haklarının yaygınlaştırılması ve korunmasıyla ilgili bütün aktörler stratejinin tasarımı, uygulaması ve değerlendirmesinde yer almalıdırlar. Çocuklar sadece dinlenilmekle kalmayıp, bilgilendirilmiş rızaları kapsamında ve gelişmekte olan kapasiteleri dikkate alınarak, bu çok paydaşlı girişime katılmalarına imkan verilmelidir. Çocukların anlamlı bir şekilde katılımının sağlanması için yeterli kaynaklar ayrılmalıdır.
4. Sektörler arası alan da dahil olmak üzere, stratejinin her seviyede öngördüğü girişimleri ve kaydedilen ilerlemeyi değerlendirecek yöntemler geliştirilmelidir. Şiddeti önlemede ve şiddet konusunu ele almak için uygun ve etkin politikaları ve tedbirleri belirlemek üzere düzenli değerlendirmeler yapılmalıdır.
5. Stratejinin yürütülmesi konusundaki bilgiler geniş bir şekilde yaygınlaştırılmalıdır. Şiddeti önlemeye ve şiddetle baş etmeye yönelik girişimlerin görünürlüğü, diğer önlemlerin yanı sıra, bu önlemlerin ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde belirlenmiş platformlarda tartışılması suretiyle arttırılmalıdır.

## 3.2. Bölgesel ve yerel girişimler

1. Hizmetlerin son kullanıcıları olan çocuklara ve ailelere yakınlıkları itibarıyla, şiddeti önlemeye yönelik yerel düzeydeki girişimler özellikle önemlidir. İlgili şahıslar işte bu seviyede, ihtiyaçlarına ve özelliklerine uygun bir biçimde yardım alacaklardır.
2. Ulusal makamlar hizmet sağlanması için ortak standartlar oluştururken, bu standartlara uymak ve çocuk dostu bir dizi hizmet ve mekanizmalar ağı sağlamak bölgesel ve yerel makamların yükümlülüğüdür. Bölgesel ve yerel yetkililerin sorumlulukları arasında, çocuklara yönelik şiddet olayları ile ilgili bilgi toplamak, önleyici tedbirler geliştirmek, uygulamak ve izlemek, bu amaçla mali kaynak ve alan sağlamak da bulunmaktadır.
3. Ulusal ve bölgesel makamlar finansman, eğitim, değerlendirme ve izleme açısından yerel düzeydeki şiddeti önleme programlarına yeterli desteği sağlamalıdırlar. Hizmet sunulması ve kaynakların optimum düzeyde kullanılması açısından bu farklı düzeydeki aktörler arasında işbirliği ve koordinasyon vazgeçilmezdir.

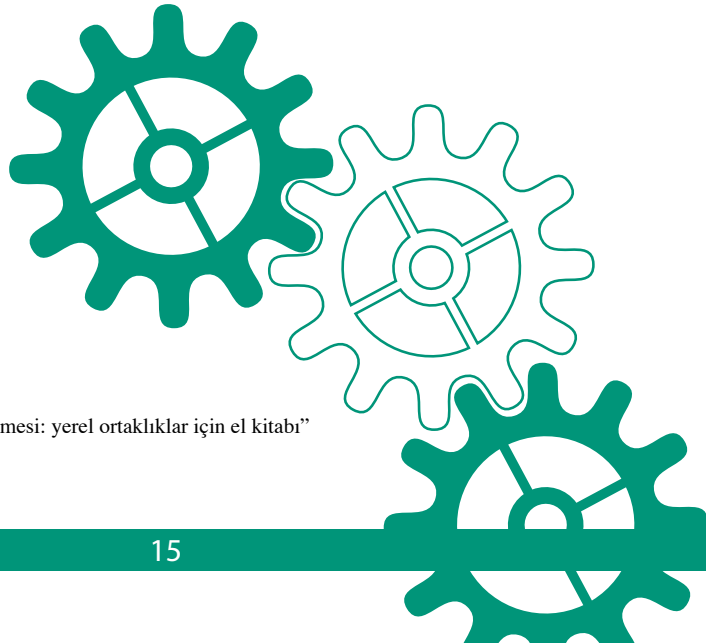




4. Tüm sektörler ve paydaşlar arasında, çocuklara karşı şiddeti önlemeye yönelik toplum düzeyindeki girişimler desteklenmelidir. Bu tür girişimler belediye yetkililerini, sosyal hizmetler ve sağlık hizmetlerini, okulları, yerel yargı yetkililerini, polisi, göçmen veya toplumsal grupların kurdukları dernekleri, inanç tabanlı kuruluşları, çocukları ve aileleri bir araya getiren, halka açık platformlar, kurullar veya toplumsal ağlarda gerçekleştirilmelidir. <sup>11</sup>
5. Deneyimlerin ve iyi uygulamaların karşılıklı paylaşımı da dahil olmak üzere, belediyeler (ve bölgeler) arasındaki işbirliği ve koordinasyon güçlendirilmelidir.
6. Özel sektörün ve sivil toplum kuruluşlarının uygun bir biçimde düzenlenecek ve izlenecek katılımı desteklenmelidir.
7. Sosyal hizmetlerin büyük çapta yerinden sağlanması ve özelleştirilmesi Avrupa ülkelerinde artık olağan hale geldiğinden, bölgesel ve yerel yönetimlerin söz konusu stratejiye katkı sağlama kapasitesi dikkatle değerlendirilmelidir.

## 4. Çocuk haklarına saygı kültürünün oluşturulması

Stratejinin ana hedefi çocuklara, çocukluğa ve çocuklara yönelik şiddete ilişkin algıda niteliksel bir değişim sağlamaktır. Bu hedefe ancak toplumun bütün kesimleri çocuk hakları ve şiddetin çocuklar üzerindeki zararlı etkisi hakkında yeterince bilinçlendiğinde; bu bakımdan kurumsal kültürler ve uygulamalar güçlendiğinde, tüm meslek grupları arasında çocuklara daha iyi koruma sağlanması konusunda köprüler oluşturulduğunda; bilgi ve iletişim teknolojileri kullanılması yöntemi de dahil olmak üzere zihniyet değişimi sağlandığında; şiddetle bağlantılı ekonomik ve sosyal koşullar konusunda önlemler alındığında - diğer bir deyimle, çocuk haklarına saygı kültürü toplumun tüm katmanlarına ve dokusuna nüfuz ettiğinde ulaşılabilecektir.



11. Aynı zamanda Bkz: "Okulda şiddetin önlenmesi: yerel ortaklıklar için el kitabı" (Avrupa Konseyi, 2005).



## 4.1. Eğitim ve bilinç düzeyinin artırılması

1. Çocuk haklarıyla ilgili bilgileri hem çocuklara hem de yetişkinlere uygun ve aktif vasıtalarla en geniş bir şekilde iletmek devletin yükümlülüğüdür.<sup>12</sup> Buna özellikle aşağıdaki hususlar dahildir:
  - a. Çocuk haklarının okul müfredatlarına dahil edilmesi ve eğitimde bütün seviyelerde çocuk hakları yaklaşımının yaygınlaştırılması ;
  - b. Çocuklar için ve çocuklarla çalışan herkese çocuk haklarıyla ilgili düzenli ve sürekli eğitim sağlanması ;
  - c. Kamuyu bilgilendirme ve medya kampanyalarıyla, her türlü şiddete karşı korunma hakkı, insan onuruna ve fiziksel bütünlüğüne saygı hakkı ve dinlenme ve ciddiye alınma hakkı da dahil olmak üzere, çocuk hakları hakkında farkındalığın artırılması.
2. Ne kadar hafif olursa olsun, çocuklara yönelik her türlü şiddete karşı net ve tavizsiz bir hoşgörüsüzlük toplumun tüm kesimlerinde yaygınlaştırılmalıdır. Sosyal ve kültürel norm ve geleneklere kök salmış, kalıplaşmış toplumsal cinsiyet rolleri, ırk veya etnik esasa dayalı ayrımcılık, bedensel ceza veya diğer zararlı uygulamalar da dahil olmak üzere, şiddeti görmezlikten gelen veya destekleyen kamusal tavırlar alenen kınanmalı ve ortadan kaldırılmalıdır. Her türlü şiddetin çocuklar üzerindeki zararlı etkileri geniş kitlelere ulaşacak şekilde anlatılmalıdır. Şiddeti kınama ve önleme ile çocuk mağdurlara yardımcı olma konusunda devletin yükümlülükleri ve bireylerin sorumluluklarının daha iyi anlaşılması için gayret gösterilmelidir.
3. Pozitif ebeveynlik eğitim programlarına katılmak da dahil olmak üzere, her türlü vasıta ile ebeveynlerin ve çocukların bakımından sorumlu olanların çocuk hakları ve pozitif ebeveynlik uygulamaları konusundaki bilgileri artırılmalıdır.

## 4.2. Meslekî eğitim

1. Çocuklar için ve çocuklarla birlikte çalışanların eğitimi çocukların gelişimi ve refahı bakımından önemli olan uzun vadeli bir yatırımdır. Bu nedenle devlet ve toplum gereken manevî, malî ve diğer tür kamusal ve özel destekleri sağlayarak bu mesleklere verdiği değeri göstermelidir.
2. Çalışmaları esnasında çocuklarla temas eden tüm meslek grubu mensuplarına (sosyal hizmet görevlileri, bakıcılar, polis memurları, hakimler, öğretmenler, okul müdürleri, gençlik çalışanları, tutuklu merkezi ve bakımevi görevlileri, göçmen ve insani yardım görevlileri, spor antrenörleri gibi) çocuk hakları kültürünü ve çocuklar için sorumluluk duygusunu aşlamak devletin yükümlülüğüdür. Çocuk hakları konusunda bilgilerin yaygınlaştırılması için ilgili dersler üniversitelerin ve diğer eğitim kurumlarının müfredatlarına dahil edilmelidir.

<sup>12</sup>. UNCRC, Madde 42.





3. Çalışmaları esnasında çocuklarla temas eden tüm meslek grubu mensupları UNCRC (Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi)'ne ve çocukları etkin bir biçimde dinleme için gerekli olanlar da dahil olmak üzere gerekli metodolojilere ve yaklaşımlara aşina olmalı ve çok çeşitli etnik, kültürel, din ve dil ortamlarında çalışacak şekilde eğitim almalıdırlar.
4. Tüm meslek grubu mensupları çocuklara yönelik şiddeti önleme, teşhis etme ve etkin bir şekilde mukabelede bulunma becerilerine sahip olmalıdır. Bu amaçla ulusal eğitim programları yönetmeliklerine çocuklara yönelik şiddetin önlenmesi, tesbiti, değerlendirmesi ve rapor edilmesinin yanı sıra çocukların korunması ve çocuk bakımının sürekliliği konularında zorunlu ve sürekli eğitim dahil edilmelidir. Söz konusu eğitimde kapsamlı bir yaklaşım benimsenerek çocukların refahına yönelik olası risklerin erken bir safhada teşhisine öncelik verilmelidir.
5. Engelli çocuklar gibi hassas konumda olan çocuk grupları için ve bu gruplarla birlikte çalışan meslek grubu çalışanlarına özel eğitim verilmelidir.<sup>13</sup>
6. Şiddetten etkilenmiş çocuklara yardımcı olmanın getirmiş olduğu zorlu fiziksel ve psikolojik ortam göz önüne alınarak, bu hizmetleri veren personele denetim, danışmanlık hizmeti, tamamlayıcı eğitim ve mesleki ilgi grupları oluşturma imkanları da dahil olmak üzere gerekli destek verilmelidir.

### 4.3. Medya ve bilgi toplumu

1. Özgür ve bağımsız medya, kendi kendini düzenleme mekanizmalarına saygı gösterilmek kaydıyla çocuk haklarına saygı kültürünün oluşturulmasında güçlü bir rol oynayabilir ve stratejinin uygulanmasında doğal bir ortak olabilir. Medya, gerek çocukları gerekse yetişkinleri çocuk hakları konusunda eğitmeye, çocukların katılımını desteklemeye, pozitif ebeveynlik uygulamalarına yardımcı olmaya, kültürler ve inançlar arası diyalogu güçlendirmeye ve toplumda şiddete başvurmaya değerlerin yerleşmesine yardımcı olmak teşvik edilmelidir<sup>14</sup>.
2. Çocukların zararlı medya içeriğine karşı korunmasında ve bilgi ve iletişim ortamına aktif bir şekilde katılımının yaygınlaştırılmasında devlet birinci derecede sorumluluğa sahiptir<sup>15</sup>.

13. Bkz: Engellilerin Haklarına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ve toplumdaki engelli insanların haklarını ve tam katılımını yaygınlaştırmaya ve Avrupa'da engellilerin yaşam kalitesini geliştirmeye yönelik 2006-2015 Avrupa Konseyi Eylem Planına dair Rec(2006)5 sayılı Tavsiye Kararı.

14. Bkz: Bakanlar Komitesinin elektronik ortamda şiddet olaylarının gösterilmesine ilişkin R (97) 19 sayılı ve Avrupa Konseyi Parlamenterler Asamblesinin medya eğitimine ilişkin 1466 (2000) sayılı Tavsiye Kararı.

15. Bkz: Bakanlar Komitesinin çocukları zararlı içeriğe ve davranışlara karşı koruma ve çocukların yeni bilgi ve iletişim ortamına aktif katılımını yaygınlaştırmaya yönelik tedbirler konulu, CM/Rec(2009)5 sayılı Tavsiye Kararı ve internet filtreleriyle ilgili olarak ifade ve bilgi özgürlüğünü yaygınlaştırmaya yönelik tedbirler konulu, CM/Rec(2008)6 sayılı Tavsiye Kararı; Bakanlar Komitesinin çocukların internet üzerinde onurunu, güvenliğini ve mahremiyetini korumaya ilişkin 2008 Deklarasyonu; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde 2872/02 başvuru no.lu, K.U. – Finlandiya (2009) davası kararı ve 5446/03 başvuru no.lu Perrin- İngiltere davasında davanın kabul edilebilirlik kararı.



3. Şiddetin medyada gösterilmesi ve çocuklar için potansiyel olarak zararlı içeriğin yayınlanması açısından bakıldığında, medyadan sorumlu olanlar, ifade özgürlüklerinin kullanılmasının getirdiği görev ve sorumlulukları tam olarak üstlenmelidirler. Bu, uygun olmayan içeriğin kaldırılması veya bu içeriğe erişimin engellenmesiyle, veya otomatik içerik derecelendirme sistemlerinin, kontrol mekanizmalarının ve içerikle ilgili şikayet sistemlerinin oluşturulmasıyla vb. yapılabilir<sup>16</sup>.
4. İnternet hizmet sağlayıcıları, çocukların ve ailelerin erişilebilir, emniyetli ve güvenilir internet hizmetleri beklentilerini karşılamak üzere, müşterilerinin on-line hakları, güvenlikleri ve mahremiyetleri ile ilgili muhtemel tehditler konusunda bilgi vermeye teşvik edilmelidirleri<sup>17</sup>. Telekomünikasyon teknolojileri kullanılarak işlenen suçların oluşturulmasında yasa uygulayıcı makamlarla işbirliği güçlendirilmelidir<sup>18</sup>.
5. İnternet oyunlarının çocuk hakları ve duyguları üzerinde oluşturabileceği muhtemel etkiler göz önüne alınarak, oyun tasarımcıları ve yayıncıları çocuk güvenliğine ilişkin politika ve uygulamaları düzenli olarak değerlendirmeye teşvik edilmelidirler<sup>19</sup>.
6. Medya :
  - a. Çocukların medyayı kullanabilme becerilerini geliştirmek<sup>20</sup> ;
  - b. Çocukları internet üzerinden gelebilecek zararlara karşı korumak üzere yeni teknolojilerin geliştirilmesi, sistemlere dahil edilmesi ve uygulamalarının izlenmesi için çocuk güvenliği uzmanları, politika oluşturan birimler, sosyal hizmet görevlileri ve yasa uygulayıcı makamlarla birlikte çalışmak ve ;
  - c. Medya meslek grubu mensuplarının, çocuk hakları ve çocuklara yönelik şiddet konusundaki farkındalığını arttırmak üzere, ilgili tüm aktörlerle ortaklıklar kurmaya teşvik edilmelidir.
7. Ebeveynler ve öğretmenlerin, çocukların evde ve okulda medyaya erişimi ve medyayı kullanımıyla ilgili olarak özel bir sorumluluğu vardır. Bu sorumluluğu, medyanın seçici kullanımı, çocukların eleştirel yaklaşımlarının harekete geçirilmesi, çocukların fiziksel, duygusal veya ruhsal sağlığını olumsuz etkileyecek içeriğe erişimin sınırlandırılması vb. dahil olmak üzere çeşitli şekillerde üstlenebilirler.
8. Şiddetin dışlanması maksadıyla, çocuklar tarafından ve çocuklarla birlikte bir medya oluşturulması güçlü bir biçimde teşvik edilmeli ve desteklenmelidir.

16. Aynı zamanda Bkz: Bakanlar Komitesinin siber içerikle ilgili olarak medyanın kendi kendini düzenlemesine ilişkin Rec(2001)8 sayılı Tavsiye Kararı.

17. Bkz: Özellikle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 10. Maddesi bağlamında, internet servis sağlayıcılarının, bilgi toplumdaki temel insan hak ve özgürlüklerini pratik uygulamalarda anlamalarına ve bu hak ve özgürlüklere uygun davranmalarına yardımcı olmaya yönelik Avrupa Konseyi Rehberi (2008).

18. A.g.e. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, K.U.- Finlandiya davası.

19. Bkz: Özellikle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 10. Maddesi bağlamında, internet oyunu sağlayıcılarının, bilgi toplumdaki temel insan hak ve özgürlüklerini pratik uygulamalarda anlamalarına ve bu hak ve özgürlüklere uygun davranmalarına yardımcı olmaya yönelik Avrupa Konseyi Rehberi (2008).

20. Bkz: Bakanlar Komitesinin çocukların yeni bilgi ve iletişim ortamında yetkinleştirilmesine ilişkin Rec(2006)12 sayılı Tavsiye Kararı.



## 5. Çerçeveler

### 5.1. Yasal çerçeve

#### *UNCRC (Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi) ve diğer uluslararası standartlara uyulması*

1. Avrupa Konseyinin tüm üye ülkeleri UNCRC (Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi)'ne taraf olup, burada yer alan hükümleri uygulamak ve ilkelere uygun bir biçimde hareket etmekle yükümlüdürler. UNCRC (Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi)'nin hedefi ve maksadıyla uyumlu olmayan tüm çekinceler kaldırılmalıdır.
2. Küresel ve bölgesel seviyelerde çocuk haklarını gözetmek ve çocukları çeşitli şiddet türlerine karşı korumak üzere pek çok belge kabul edilmiştir<sup>21</sup>. Bu anlaşmalara dahil olunması kuvvetle teşvik edilmelidir. Söz konusu anlaşmalar ilgili ülkelerce kabul edildikten sonra etkin bir biçimde uygulanmalı ve izlenmeli ve ulusal yasalar, tüzük, yönetmelik, plan ve programlar söz konusu anlaşmalarla uyumlu hale getirilmelidir.

#### **Önleme**

Ulusal mevzuat aşağıdaki tedbirleri alarak çocuklara yönelik şiddetin önlenmesine ve çocuk haklarının korunmasına öncelik vermelidir:

- a. Bu alandaki ulusal düzenlemelere ve devletin ilgili uluslararası sözleşmelerdeki yükümlülüklerine uygun olarak, çocukların doğar doğmaz nüfus kaydı yaptırılmalıdır<sup>22</sup>;
- b. Hem erkek çocuklar için hem de kız çocuklar için geçerli olacak, ve çok küçük olmayan bir asgari evlenme yaşı tespit edilmelidir ;
- c. Cinsel ilişkiye rıza gösterme konusunda asgari bir yaş sınırı belirlenmelidir ;
- d. Çocuklara karşı işlenen cinsel suçlar da dahil olmak üzere, şiddet uygulamayla ilgili suçlardan hüküm giymiş şahısların çocuklara nezaret edilmesini içeren işlerde çalışması yasaklanmalıdır ;
- e. Çocuklara yönelik şiddet olaylarının gerçekleştirilme riskini değerlendirmek ve bu riski önlemek üzere müdahale programları ve tedbirleri oluşturulmalıdır ;
- f. Hangi yetki ve sorumlulukla olursa olsun, çocuklarla ilgili işlerde çalışan şahısların; çocuğun şiddete karşı korunma hakkı ile söz konusu şahısların toplumda saygın bir yere sahip olma hakkı arasında uygun bir denge gözetilecek şekilde, ilgili göreve uygunluklarını kapsamlı olarak inceleyecek bir sistem geliştirilmelidir ;<sup>23</sup>
- g. Çocuğun dinlenilme hakkına saygı gösterme ve çocuğun görüşlerine gerekli ağırlığı ve önemi verme yükümlülüğü ulusal yasalara dahil edilmelidir.

21. İlgili uluslararası sözleşmeleri içeren ancak bunların tümünü kapsamayan bir liste Ek III'de yer almaktadır. Ek IV'de, Avrupa Konseyi kurumlarınınca (Bakanlar Komitesi, Parlamenterler Meclisi ve Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi) kabul edilen tavsiyeler yer almaktadır.

22. Bkz: UNCRC (Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi) Madde 7.

23. Bkz: örneğin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, White-İsveç Davası, 2006 ve Leander-İsveç Davası, 1987.



## Şiddetin yasaklanması

Devletin, ne kadar hafif olursa olsun, çocukların her türlü şiddete karşı korunma hakkını uygulamak konusunda açık bir yükümlülüğü vardır. Çocuklara karşı her türlü şiddetin her zaman ve her türlü ortamda yasaklanması ve devletin yetki alanındaki tüm çocuklara koruma sağlanması için uygun yasal, idari, sosyal ve eğitsel tedbirler alınmalıdır. Islah, disiplin veya cezalandırma amaçlı olanlar da dahil olmak üzere, aile içinde veya dışında her türlü şiddet kullanımı için var olan hukuki savunmalar ve yetkilendirmeler yürürlükten kaldırılmalıdır<sup>24</sup>. Yasaklama aşağıdaki alanları kesinlikle kapsamalıdır :

- Her türlü cinsel şiddet ve istismar, çocukların ahlaksızlığa itilmesi ve çocuklardan cinsel amaçlarla menfaat sağlanması ;
- Herhangi bir amaçla yada herhangi bir şekilde çocuk fahişeliği, çocuk pornografisi, seyahat ve turizm faaliyetlerinde cinsel istismar, çocuk ticareti, alım satımı, yasadışı evlat edinilmesi, zorla çalıştırılması veya hizmete koşulması, kölelik ve benzer uygulamalar, organların alınması da dahil olmak üzere çocukların istismarı<sup>25</sup> ;
- Yeni teknolojilerin kullanılması yoluyla çocukların her türlü istismarı;
- Erken yaşta veya zorla evlendirme, töre cinayeti ve kadın genital organlarının kesilmesi gibi tüm zararlı veya töresel uygulamalar ;
- Menşei ne olursa ve hangi ortamdan iletilirse iletilsin çocukların şiddet içeren veya zararlı içeriğe maruz bırakılması ;
- Bakımevlerinde meydana gelen her türlü şiddet olayı<sup>26</sup> ;
- Okullardaki her türlü şiddet olayı ;
- Tüm bedensel cezalar ve diğer zalimane, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya çocukların gerek fiziksel gerekse psikolojik olarak cezalandırılması<sup>27</sup> ;
- Çocukların ailelerinde ve evlerinde şiddete maruz bırakılması.

## Kurumsal aktörlerin rolü

Tüzel kişiliklerin, Avrupa Konseyinin Çocukların Cinsel Suistimale ve Cinsel İstismara Karşı Korunması Sözleşmesinin (CETS No. 201) 26. Maddesi uyarınca belirlenen suçlar nedeniyle sorumlu tutulabilmesi için gerekli yasal ve diğer tedbirler alınmalıdır.

24. Bkz: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin, 8811/79 başvuru sayılı, Yedi Şahıs-İsveç, 1982 davasıyla ilgili kabul edilebilirlik kararı; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Tyrer-İngiltere, 1978 davası; Campbell ve Cosans- İngiltere, 1982 davası; A.-İngiltere, 1998 davası; ve 55211/00 başvuru sayılı, Philip Williamson ve Diğerleri-İngiltere, 2000 davasıyla ilgili kabul edilebilirlik kararı.

25. Ayrıca Bkz: Avrupa Konseyinin İnsan Ticaretine Karşı Sözleşmesi (CETS No. 197; 2005/2008), Avrupa Konseyinin Çocukların Cinsel Suistimale ve Cinsel İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi (CETS No. 201), UNCRC (Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi)nin Madde 32, 34, 35, 36'sı ve Palermo Protokolü ile, Uluslararası İş Örgütünün İşe ve Çalışmaya Kabul Edilmeye İlgili Asgari Yaş Sözleşmesi (ILO C.138) ve En Kötü Çocuk İşçiliği Yöntemlerinin Önlenmesi ve Kaldırılması için Acil Eylem Konulu Sözleşme (ILO C. 182).

26. Bkz: Bakanlar Komitesinin CM/Rec(2005)5 sayılı, bakımevlerinde kalan çocukların haklarına dair Tavsiye Kararı

27. Bkz: 22 no.lu dipnot. Ayrıca Bkz: Avrupa Sosyal Haklar Komitesi, Sonuçlar XV-2, Cilt. 1, Genel giriş, s. 26, Madde 7 (fıkra 10) ve Madde 17 ile ilgili genel gözlemler.

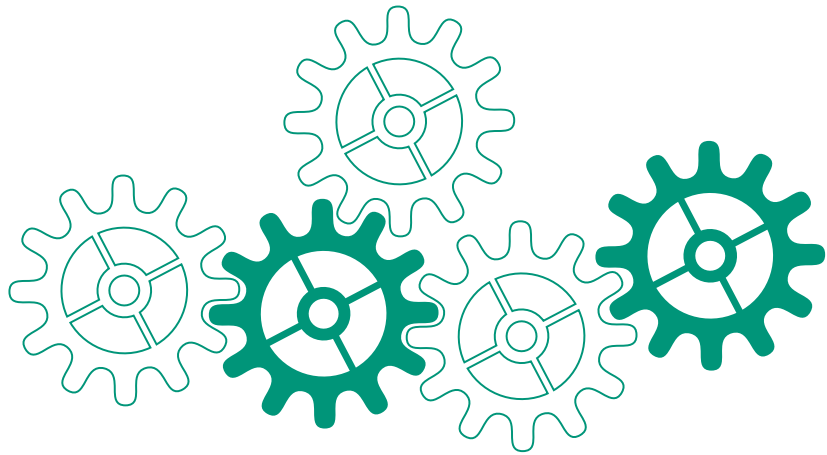


## Yaptırım ve tedbirler

1. Çocuklara yönelik cinsel suçlar dahil, şiddet içeren suçlar, suçun ağırlığı göz önüne alınarak etkin, orantılı ve caydırıcı yaptırım ve tedbirler suretiyle cezalandırılabilir<sup>28</sup>.
2. Cinsel suçlar dahil, çocuklara yönelik şiddet içeren suçlardan hüküm giymiş olanlar ve bu suçlarla ilgili ceza soruşturması altındaki şahısların, suçun tekrarlanması riskini önleme ve asgariye indirmek üzere, etkin müdahale programlarına ve tedbirlere erişimi sağlanmalıdır<sup>29</sup>.
3. Sosyal entegrasyon, eğitim ve suçun tekrarlanmasını önleme ilkelerine göre, şiddet olayını başlatan çocukları içeren bir adalet sistemi, bu tür çocuklara karşı bütüncül bir yaklaşım benimsenmesini ve bu tür çocukların bakımına devam edilebilmesini sağlamaya yönelik daha geniş kapsamlı sosyal girişimlerle bütünleştirilmelidir (toplumun katılımı ve sürekli bakım ilkesi)<sup>30</sup>.
4. Ulusal yargı sisteminde, bu sistemin temel ilkeleri uyarınca, şiddet mağduru çocuklara yasa dışı eylemlere katılmaları nedeniyle - söz konusu eylemi yapmaya zorlandıkları ölçüde - ceza verilmemesi imkanı da sağlanmalıdır.

## Ağırlaştırıcı şartlar

Bir yaptırım belirlenirken, çocuklara karşı şiddete başvurulmuş olması ağırlaştırıcı şart olarak göz önüne alınmalıdır. Suçun ana unsurlarından birini zaten oluşturuyorsa, göz önüne alınması gereken diğer unsurlar arasında, suçu işleyen, çocuk üzerinde, toplum içinde bilinirliği olan güven duyulacak, yetkili veya nüfuz sahibi bir pozisyonda olup bu pozisyonu, veya, ekonomik veya diğer bir tür bağımlılık ilişkisini suistimal etmesi ve bir suç örgütüyle bağlantılı olması yer almaktadır<sup>31</sup>.



28. Örnek olarak Bkz: Avrupa Konseyinin Çocukların Cinsel Suistimale ve Cinsel İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi, Madde 27.

29. Örnek olarak Bkz: a.g.e. Madde 15, 16 ve 17.

30. Bkz: Bakanlar Kurulunun yaptırım veya tedbirlere tabi genç suçlularla ilgili CM/Rec(2008)11 sayılı Tavsiye Kararı.

31. Ayrıca Bkz: Avrupa Konseyinin Çocukların Cinsel Suistimale ve Cinsel İstismara Karşı Korunması sözleşmesi, Madde 28.



## Yargı yetkisi

1. Ülke vatandaşı olan veya olağan ikametgahı o ülkede olan çocuklara yönelik cinsel suçlar da dahil olmak üzere şiddet içeren suçlar için yargı yetkisi oluşturmak üzere gerekli yasal veya diğer tedbirler alınmalıdır.
2. Uluslararası anlaşmaların gereklerine bağlı olarak, ülke vatandaşları veya o ülkede olağan bir biçimde ikamet eden şahısların yurt dışındayken çocuklara karşı işledikleri cinsel suçlar da dahil olmak üzere şiddet içerikli suçlar üzerinde ulusal yargı yetkisinin tesis edilmesi için gerekli yasal veya diğer tedbirler alınmalıdır<sup>32</sup>. Ülke toprakları dışında etkin yasal mevzuatın uygulanması, ceza takibatı yapılması ve yaptırımların uygulanması için çifte suçluluk gereği ortadan kaldırılmalı ve karşılıklı hukuki işbirliği kolaylaştırılmalıdır.

## Zaman aşımı

Avrupa Konseyinin Çocukların Cinsel Suistimale ve Cinsel İstismara Karşı Korunması Sözleşmesinin (CETS No. 201) 33. Maddesinde belirlenen suçlarla ilgili olarak, zaman aşımı süresi, mağdur çocuk reşit olduktan sonra gerekli ceza kovuşturmasının başlatılmasına imkan verecek ve söz konusu suçun ağırlığına uygun olacak kadar uzatılmalıdır.

## Yasanın uygulanması

Çocuk haklarını gözeten ve çocukları her türlü şiddete karşı koruyan yasalar tam olarak ve gereğince uygulanmalıdır. Bu maksatla, mevzuat, çocuk haklarına yönelik bağımsız ulusal kurumlar ve bağımsız denetim mekanizmaları, insan kaynakları ve finansal kaynaklar da dahil olmak üzere ilgili kurumlarca desteklenmeli ve ilgili tüm sektörlerle ve meslek gruplarına konuyla ilgili rehberlik yapılmalıdır<sup>33</sup>.

## 5.2. Politika çerçevesi

### Ulusal çocuk hakları politikası

1. Çocukların her türlü şiddete karşı korunma hakkının hayata geçirilebilmesi için, ulusal bir çocuk hakları politikası hayati önem taşımaktadır. Böyle bir politika, UNCRC (Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi)'nin hüküm ve ilkelerinin, hükümet politikasının tüm yönlerine ve çocukları ilgilendiren tüm kamu girişimlerine nüfuz etmesini sağlamaya yönelik süreçleri başlatır yaygınlaştırır ve koordine eder.

32. Bkz: a.e., Madde 25.

33. Bkz.: çocukların, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Madde 3'üne aykırı olarak, gayri insani ve aşağılayıcı tedaviye karşı devletlerin yeterli yasal koruma sağlamalarını gerekli kılan, A – İngiltere, 1998 ve Z ve diğerleri-İngiltere,2001 davaları da dahil olmak üzere Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihat hukuku.



2. Çocuğun refahıyla ilgili tüm ulusal politikalar (sosyal politikalar, sağlık hizmetleri politikası, eğitim politikası, konut politikası vb.) çocuk haklarının yaygınlaştırılması ve korunmasına katkıda bulunmalıdır. Eşitsizliği, yoksulluğu, marjinalleştirilmeyi azaltmayı; aileleri desteklemeyi; işsizlik ve gelir farklılıklarını ortadan kaldırmayı; şiddeti hoşgören ve sürdürülmesini mümkün kılan sosyal hoşgörü, inanç ve değerler konusuyla baş etmeyi; sosyal ağları iyileştirmeyi; göçmenlerin ve ailelerinin toplumca kabul edilmelerini kolaylaştırmayı hedefleyen politikalara öncelik verilmelidir. İlgili alanlarda oluşturulan politikalar ve tedbirler uygun bir biçimde koordine edilmeli ve bunların sonuçları tüm alanlardaki politika ve tedbirleri güçlendirmelidir.
3. Çocuklara yönelik şiddetin önlenmesi, teşhis edilmesi ve buna mukabele edilmesi için araştırmaya, kanıtlara ve çocuğun kendi deneyimlerine dayalı politikalar geliştirilmelidir. Engelli çocuklar<sup>34</sup>, devlet bakımevlerinde kalan veya daha önce kalmış çocuklar<sup>35</sup>, bakıcı ebeveyn bakımındaki çocuklar, terkedilmiş çocuklar<sup>36</sup>, yanlarında yetişkinler bulunmayan ve ebeveynlerinden ayrılmış çocuklar<sup>37</sup>, mülteci olan veya iltica etmek isteyen çocuklar<sup>38</sup>, azınlıklara ait çocuklar, sokakta yaşayan ve/veya çalışan çocuklar<sup>39</sup>, çok büyük yoksulluk içinde ve dezavantajlı ya da toplumdan tecrit edilmiş bölgelerde yaşayan çocuklar<sup>40</sup>, silahlı çatışma ve olağanüstü hal ortamında yaşayan çocuklar<sup>41</sup>, tutuklu veya hukukla sorunları olan çocuklar<sup>42</sup>, vb. gibi hassas grupların korunmasına özel ihtimam gösterilmelidir.

## Çocuklar ve ailelerle ilgili politikalar

1. Çocuklar ve ailelerle ilgili politikaların genel amacı :
  - a. Aileleri çocuk yetiştirmeye sorumluluklarını yerine getirmekte desteklemek ;
  - b. Mümkün olduğunca, çocukların ailelerinden ayrılmalarını önlemek ;
  - c. Çocukların, üstün menfaatlerine uygun olacak şekilde, kurumsal bakımevleri yerine aileye benzeyen, toplum içinde yer alan alternatif bakım yerleri sağlamak ve ;
  - d. Çocuğun aileden ayrılması halinde, ve eğer mümkünse, çocuk ile ailesi arasındaki teması sürdürmek ve çocuğun üstün menfaatleri söz konusu olduğunda ailenin birleşmesini desteklemektir.

34. Bkz: yukarıda geçen Rec(2006)5 sayılı Tavsiye Kararı ve, Avrupa Konseyi yayını: Engelli Yetişkinleri ve Çocukları İstismara Karşı Koruma, 2003.

35. Bkz: yukarıda geçen Rec(2006)5 sayılı Tavsiye Kararı.

36. Bkz: Parlamenterler Meclisinin bakımevlerine terkedilen çocukların durumunun iyileştirilmesine dair 1601 (2003) sayılı Tavsiye Kararı.

37. Bkz: Bakanlar Komitesinin göçmenlerin ve göçmen kökenlilerin çocuklarının toplumla bütünleştirilmesinin güçlendirilmesine dair CM/Rec(2008)4 sayılı ve ebeveynlerinden ayrılmış göçmen çocuklarıyla ilgili yaşam projelerine dair CM/Rec(2007)9 sayılı Tavsiye Kararları.

38. Ayrıca Bkz: Parlamenterler Meclisinin ebeveynlerinden ayrılmış, iltica etmek isteyen çocuklara koruma ve yardım sağlamaya dair 1703 (2005) sayılı Tavsiye Kararı.

39. Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresinin sokakta yaşayan/çalışan çocukların toplumla bütünleştirilmesine dair 253 (2008) sayılı Tavsiye Kararı.

40. Bkz: "Dezavantajlı kentsel bölgelerde gençlik ve dışlanma: şiddetin nedenlerinin araştırılması" (Avrupa Konseyi Yayını, Sosyal Beraberlikte Eğilimler, No.8).

41. Bkz: Parlamenter Asamblesinin Güneydoğu Avrupa'da savaş çocuklarıyla ilgili sosyal tedbirler konulu, 1561 (2002) sayılı Tavsiye Kararı ve Parlamenterler Meclisinin Balkanlarda çatışma sonrası bölgelerde yaşayan çocukların durumuyla ilgili 1587 (2007) sayılı Kararı, çocuk askerlerin askere alınmasına ve silahlı çatışmalara katılmasına karşı kampanya ile ilgili 1215 (2000) sayılı Kararı ve silahlı çatışmalarda ırza geçme konulu 1212 (2000) sayılı Kararı.

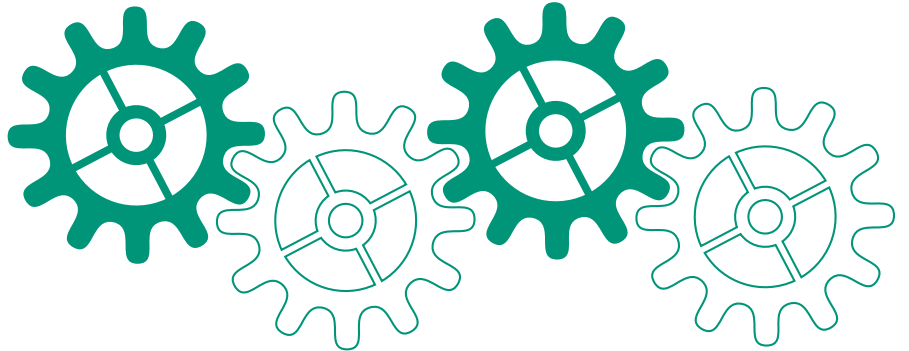
42. Yukarıda geçen CM/Rec(2008)11 sayılı Tavsiye Kararı.



2. Çocuklar ve ailelerle ilgili politikalarda pozitif ve şiddet içermeyen ebeveynliğin yaygınlaştırılması ana tema olmalıdır. Pozitif ebeveynlikten kasıt, çocuk haklarına ve çocukların üstün menfaatlerine saygı gösteren, çocukları kendi çaplarında birer birey kabul eden, onları besleyen, yetki veren ve rehberlik eden bir ebeveyn davranışıdır. Pozitif ebeveynlik, çocuğun herşeyi yapmasına izin veren değil, potansiyellerini tam olarak geliştirmelerine yardımcı olmak için çocukların ihtiyaç duyduğu sınırları çizen bir ebeveynlik tarzıdır <sup>43</sup>.
3. Kurumsal bakımevleri sadece son çare olarak, çocuğun üstün menfaatlerine uygun olduğu sürece ve mümkün olan en kısa süre için kullanılmalıdır ve esas amacı çocuğun topluma başarılı bir şekilde bütünleşmesi ve/veya topluma yeniden kabul edilmesidir <sup>44</sup>. Çocuklar kurumsal bakımevlerine ancak birden çok bilimsel disipline dayalı bir değerlendirme sonucu mutlaka giderilmesi gerektiği tespit edilmiş olan ihtiyaçlarının karşılanması için yerleştirilebilirler.

### 5.3. Kurumsal çerçeve

1. Stratejinin hayata geçirilmesi için gerekli olan sürdürülebilir bir kurumsal çerçeve aşağıdaki temel unsurlardan oluşmalıdır :
  - a. Çocukları şiddete karşı korumada birinci derecede sorumluluğun verildiği ulusal düzeyde bir kurum olmalıdır (mümkün olduğunda ve ulusal mevzuata uygun olarak). Bu yetkili kurum stratejinin uygulanması açısından kilit öneme sahip bir koordinasyon ve izleme işlevini yerine getirmeli ve çocuklara yönelik şiddet vakalarında genel sorumluluğu üstlenmelidir ;
  - b. Çocukların korunmasına katkıda bulunan her kamu kuruluşunun, stratejinin daha geniş amaçlarıyla uyumlu, net bir şekilde tanımlanmış bir görevi olmalıdır. Söz konusu kurumların görev ve sorumluluklarında, sivil toplum kuruluşları, diğer kurumlar ve aktörler ve koordinasyon kurumuyla işbirliği yapma konusunda net ve açık bir yükümlülüğü olmalıdır. Farklı kurumların görev ve sorumlulukları ve personellerinin iş tarifleri birbirleriyle bağlantılı olmalıdır ;



43. Bkz: yukarıda geçen Rec(2006)19 sayılı Tavsiye Kararı.

44. Bak UNCRC (Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi) Madde 9, çocuklar için alternatif bakım uygulaması ve şartlarına ilişkin taslak BM rehberi ve yukarıda geçen, Rec(2005)5 sayılı Tavsiye Kararı.





- c. Çocuk haklarını korumak ve yaygınlaştırmak için Paris ilkeleriyle <sup>45</sup>, uyumlu olarak bağımsız bir insan hakları kurumu (gerek bağımsız olarak, gerekse mevcut bir insan hakları kurumu içinde bir odak noktası oluşturacak şekilde, ve gerekli yasalar çıkarılarak, bir ombudsmanlık/komiserlik kurulmalıdır). Bu kurum görev ve sorumluluklarını etkin bir şekilde yerine getirmesini mümkün kılacak gerekli yetkilerle donatılmalıdır. Bu yetkilere, yetki alanına giren konularda herhangi bir kişinin bilgisine başvurabilme, herhangi bir bilgiyi ve/veya evrağı elde etme; çocuk bakımevlerine her an erişim; yasal tedbirler de dahil olmak üzere girişim ve tedbirler önerme, farkındalık artırıcı kampanyalar düzenleme; özellikle de çocuklara, çocuk haklarıyla ilgili bilgiler dağıtma ve hükümetlerin çalışmalarını izleme dahil olmalıdır. Kuruma yeterli altyapı tesisleri, tahsisat (geniş tabanlı kurumlarda özellikle de çocuk hakları için tahsisat), personel ve binalar sağlanmalıdır. Kurum stratejinin tasarımı, değerlendirmesi ve izlenmesiyle ilişkilendirilmelidir;
- d. Çocuk hakları gözlemevi, ulusal istatistik bürosu veya çocuklarla ilgili araştırma enstitüsü şeklinde faaliyet gösterecek bir kurum, şiddet olaylarıyla ilgili verilerin toplanması, analizi, yönetimi ve dağıtımını koordine etmeli, ve stratejinin tasarımı ve uygulaması hakkında bilgilendirme yapmak üzere araştırma yapılmasını desteklemelidir;
- e. Çocuk bakımı ve hizmetleri sağlayan bütün kurumlar ilgili mevzuat ve asgari bakım standartları göz önüne alınarak yetkili kamu makamlarınca akredite edilmeli ve tescil edilmelidir. Standartlara uyumun sağlanması için iç kontrol ve bağımsız denetleme mekanizmaları oluşturulmalıdır;
- f. Çocukların bakımından ve korunmasından sorumlu tüm kurum,hizmet birimi ve tesisler, çocuklara karşı her türlü şiddetin yasaklanması, önlenmesi ve reddedilmesini içeren iyi davranış kuralları benimsemeli ve kendilerinden bu kurallara tam olarak uymaları talep edilmelidir. Her meslek kategorisi için örnek görev tanımları oluşturulmalıdır. Bu görev tanımlarında, çocuk haklarına saygı gösterme ve şiddet olaylarını yetkili makamlara ihbar etme yükümlülüğü de yer almalıdır;
- g. Kurumlar arasında, ulusal, bölgesel ve yerel seviyelerde bağlantılar tesis edilmeli, ilgili ortaklık anlaşmalarında net olarak belirlenmiş yetki ve sorumluluklara dayalı olarak etkin ortaklıklar kurulmalıdır;
- h. Sivil toplum kurumsal çerçevenin ayrılmaz bir parçası haline gelmeli ve insan hakları kurumları, meslek grupları arasında oluşturulan iletişim ağları, çocuklar ve çocuk örgütleri gibi aktörler, stratejinin tasarımı, uygulaması, değerlendirmesi ve izlenmesine katkıda bulunmaya davet edilmelidir.

45. BM Genel Kurulunun, 20 Aralık 1993 tarih ve 487134 sayılı kararı.





## 6. Çocuk dostu hizmetler ve mekanizmalar

### 6.1. Genel ilkeler

1. Çocukların bakımı, eğitimi ve korunmasından sorumlu tüm kurum, hizmet birimi ve tesislerin birincil hedefi çocukların azami ölçüde yaşamalarını, gelişmelerini sürdürmelerini ve refahını sağlamaktır <sup>46</sup>.
2. Bütün çocuklar ihtiyaçlarına uyarlanmış kaliteli hizmetlere erişebilmelidirler. Refah, sağlık, eğitim ve psikolojik yardım ve aile rehberliğinden oluşan, birden çok bilimsel disiplini içeren hizmet modelleri yaygınlaştırılmalıdır. Bu modeller güçlü bir sektörler arası işbirliğine, uygun niteliklere sahip personele, bütüncül bir eğitim programına ve merkezi bir uygulama çerçevesine dayanarak işlevlerini yerine getirmelidir.
2. Bütün çocuklar ihtiyaçlarına uyarlanmış kaliteli hizmetlere erişebilmelidirler. Refah, sağlık, eğitim ve psikolojik yardım ve aile rehberliğinden oluşan, birden çok bilimsel disiplini içeren hizmet modelleri yaygınlaştırılmalıdır. Bu modeller güçlü bir sektörler arası işbirliğine, uygun niteliklere sahip personele, bütüncül bir eğitim programına ve merkezi bir uygulama çerçevesine dayanarak işlevlerini yerine getirmelidir.

### 6.2. Çocuk bakımı standartları

1. Çocukların bakımı, eğitimi ve korunmasından sorumlu tüm kurum, hizmet birimi ve tesisler için, çocukların üstün menfaatlerine ve tam olarak gelişimlerine yönelik standartlar getiren düzenlemeler çıkarılmalıdır <sup>47</sup>. Bu standartlara uyulması, personelin eğitimi, dahili kontrol mekanizmaları ve bağımsız izleme ve denetimle sağlanmalıdır. Bu kurumlarda çocuk haklarıyla ilgili ortaya çıkabilecek herhangi bir ihlal, uygun ve etkin usuller çerçevesinde gereken yaptırımlara tabi tutulmalıdır.
2. Gençlere ilişkin adalet sistemi ve bunlara kurumsal bakım sağlayan tesislerde çocuk haklarının tam olarak korunmasının sağlanması, çocukların iyi bir yaşam kalitesine sahip olması ve yaşlılarının normal olarak yararlandıkları tüm faaliyetlere katılmaları için fırsatlar sunulması için özel şartların uygulanması gereklidir <sup>48</sup>.
3. Hangi yetki ve sorumlulukla olursa olsun, çocuklarla ilgili işlerde çalışan şahısların; çocuğun şiddete karşı korunma hakkı ile söz konusu şahısların toplumda saygın bir yere sahip olma hakkı arasında uygun bir denge gözetilecek şekilde, ilgili göreve uygunluklarını kapsamlı olarak inceleyecek bir sistem geliştirilmelidir.

46. Bak UNCRC (Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi) Madde 6.

47. Aynı zamanda Bkz: UNCRC (Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi) Madde 6, çocuklar için alternatif bakım uygulaması ve şartlarına ilişkin taslak BM rehberi, ve yukarıda geçen Rec(2002)8 sayılı Tavsiye Kararı.

48. Aynı zamanda Bkz: Bakanlar Komitesinin gençlik suçlarıyla baş edebilmenin yeni yöntemleri ve gençlik yargı sisteminin rolü konulu, Rec(2003)20 sayılı ve yukarıda geçen, Rec(2005)5 sayılı karar.



### 6.3. Bağımsız izleme ve denetim

1. Çocukların bakım, eğitim ve korunmasından sorumlu tüm kurum, hizmet ve tesisler :
  - a. gerek çocuklar, gerekse personel için tam olarak uyulan yasal güvenceler sağlamak;
  - b. yapılan kamu harcamalarının yerindeliğini ve doğruluğunu teyit etmek;
  - c. çocuk refahına ilişkin yasa ve yönetmeliklerin uygulanmasında rehberlik sağlamak amacıyla düzenli bağımsız izleme ve denetime tabi olmalıdırlar.
2. İzleme ve denetim, yasalarca belirlenen bağımsız bir kuruluş tarafından uygulanmalı ve bu kuruluşun personeli özel olarak eğitilmiş olmalıdır.

### 6.4. Şiddet olaylarının bildirilmesi

1. Çocuk hakları ile ilgili eğitim ve şiddet olaylarının bildirileceği makamlarla ilgili bilgi ve anlayış, gerek çocukların gerekse yetişkinlerin şiddet olaylarını daha yaygın biçimde bildirmelerine olanak sağlayan iki temel koşuldur. Bildirim mekanizmasının gerçekten etkili olabilmesi için, çocuklarca kolaylıkla kullanılabilmesi ve raporlama, havale etme ve destek hizmetlerinden oluşan daha kapsamlı bir sistemin parçası olması gerekir. Böyle bir sistem çocuk haklarına saygılı olmalı ve çocuklara (ve yerine göre ailelerine de) gereksiz bir gecikme olmaksızın, mahremiyetlerinin de korunması dahil olmak üzere, gerekli korumayı sağlamalıdır.
2. Şiddet olaylarının bildirilmesi, devlet adına görev yapan kurum ve özel kuruluşlarda çalışanlar da dahil olmak üzere, çocuklar için ve çocuklarla birlikte çalışan meslek grubu mensupları için zorunlu olmalıdır. Bildirimde bulunmanın zaten zorunlu olduğu hallerde, çeşitli kurumların bildirim yükümlülüklerini ne ölçüde yerine getirdikleri incelenmeli ve düzenli olarak denetlenmelidir.
3. Meslek grubu mensuplarının daha yaygın bir biçimde bildirimde bulunmalarını teşvik etmek için :
  - a. Şiddet olayı riskinin değerlendirmesinde makul hatalar yapılması durumunda, bildirimde veya şikayette bulunan kişilerin hukuki sorumluluktan varestede tutulmasını;
  - b. Şikayette bulunmak için ebeveynin veya bakıcıların iznini alma zorunluluğunun ortadan kaldırılmasını ;
  - c. Çocuğun rıza göstermesi veya konuyu anlama kapasitesine sahip olmadığına hükmedilmesi ve meslek gurubu mensuplarının olayın bildirilmesinin veya başka bir birime havale edilmesinin, çocuğun üstün menfaatlerine uygun olduğunu düşünmeleri halinde, mahremiyetle ilgili normların bildirimde bulunma önünde bir engel teşkil etmemesinin temin edilmesini sağlayacak yasal değişiklikler yapılabilir.



4. Çocuklar ve aileleri, örneğin okullarda uygulanan zorbalık ve mobbing gibi, hangi eylem ve uygulamaların şiddet girişimi oluşturduğu ve bu vakaların kime ve nasıl bildirileceği konularında, çocukların anlayabilecekleri bir formatın kullanılması da dahil olmak üzere, bilgiye erişebilmelidirler. Çocuk, ebeveyninin veya velisinin rızası olmadan da bir bildirimde bulunabilmelidir.
5. Çocukların bakımı, eğitimi ve korunmasından sorumlu her hizmet birimi, kurum veya tesis bu konuda, çocuğun mahremiyetine saygı gösteren, kamuya çok iyi duyurulmuş ve kolaylıkla erişilebilen bir hizmet sunmalı ve bu birim, şiddet olayı iddialarını süratle ve kapsamlı bir biçimde değerlendirmekten sorumlu olmalıdır. Bir yargı kurumunun bakımında olanlar, engelli çocuklar <sup>49</sup> dahil olmak üzere, tüm çocuklara, ebeveynlerine ve bakıcılarına bu tür şikayet mekanizmaları hakkında bilgi verilmelidir. Bu usul, destek hizmetlerine etkin bir biçimde erişimi sağlarken, mağdur çocuğun toplumda olumsuz bir şekilde algılanmasına neden olmasından da kaçınılmalıdır.
6. Bağımsız, gizli, tanıtımı iyi yapılmış, numarası kolay ezberlenen, parasız bir telefon hattı, gizli ve profesyonel danışma arayışı içinde olan ve şiddet olayını bildirmek isteyen çocukların kullanımına hazır olmalıdır.
7. Cinsel istismar, cinsel suistimal, zararlı geleneksel uygulamalar ve evde ve ailede her türlü şiddet dahil olmak üzere, şiddet mağduru çocuklar için her bölgede acil müdahale birimleri bulunmalıdır. Bu birimlerin iletişim bilgileri çocuklara, ailelerine ve çocuklarla temas halinde olan diğerlerine bildirilmelidir.

### 6.5. Başka birimlere havale etme mekanizmaları

1. Şiddet mağduru çocukların başka birimlere havale edilmesiyle ilgili usuller ve kurumlar arası (yani sosyal hizmetler, eğitim, sağlık, emniyet, savcılık makamı, gönüllü ve özel kurumlar arasındaki) işbirliğinin nasıl işleyeceği açık bir biçimde düzenlenmelidir. Bu usuller, mağdurun görüşlerine gereken ağırlık verilerek ve çocuğun üstün menfaatleri gerektirdiğinde, ebeveyninin veya velilerinin görüşlerine de ağırlık verilerek, herbir mağdurun özel şartları değerlendirildikten sonra benimsenmelidir.
2. Çocuklar, bağımsız bir avukatlık birimi ve destek hizmetlerinin sağlanması da dahil olmak üzere, gerekli tedbirlerle yaşadıkları şiddet olayını ilgili makama anlatmaya teşvik edilmelidirler.
3. Çocuk mağdurların değerlendirmesi gecikmeksizin yapılmalı, ev içindeki ve aile içi şiddet mağdurlarıyla ilgili olarak da, şiddete başvurmayan bakım sağlayıcının kapasitesi ve evde yaşayan diğer çocukların durumu tespit edilmelidir.

49. Görme engelliler gibi sadece fiziksel engeli olanlar değil, aynı zamanda zihinsel engelli olan çocuklar da buna dahildir. Zihinsel engelli şahıslara uygun, "kolay okunabilir" formatla ilgili daha fazla bilgi için bkz: <http://www.osmhi.org/?sayfa=139> .



### 6.6. İyileşme, rehabilitasyon ve sosyal entegrasyon

1. Devlet, şiddetin mağduru veya tanığı olan çocukların <sup>50</sup> ve gerektiğinde ailelerinin fiziksel ve psikolojik iyileşmelerini ve rehabilitasyonunu sağlamak için her türlü uygun tedbiri almalıdır. Bu hizmetler çocuğun sağlığını, öz saygısını ve onurunu geliştirecek bir ortamda ve gecikmeksizin sağlanmalıdır.
2. Şiddete başvuran çocuklarla ilgili iyileştirme ve topluma yeniden kazandırma uygulamaları işlenen suçun ağırlığıyla sınırlı olmak kaydıyla (orantılılık ilkesi) çocuğun üstün menfaatlerine dayalı olmalı ve gerektiğinde psikolojik, psikiyatrik veya sosyal araştırma raporlarıyla belirlenecek şekilde, çocuğun yaşını, fiziksel ve zihinsel refahını, gelişimini, kapasitelerini ve içinde bulunduğu kişisel şartları göz önüne almalıdır <sup>51</sup>.
3. Şiddetin mağduru veya tanığı olan veya şiddete başvuran çocukların iyileştirilmesinden, rehabilitasyonundan ve sosyal entegrasyonundan sorumlu hizmet birimleri, çocuğu aile, toplum ve çocuğun kültürel arka planı gibi daha geniş bir bağlamda değerlendirerek, birden çok bilimsel disiplini ve birden çok kurumu içerecek bir yaklaşım benimsemelidirler. Ana akım hizmetlerle özel hizmetler arasında bir denge gözetilirken, aynı zamanda, özel etmenler ve ilişkisel etmenlerle, topluluk ve toplumsal yönlere ağırlık veren programlar arasında da denge gözetilmelidir.

### 6.7. Adalet sistemi <sup>52</sup>

1. Yargı sistemi dahilindeki ve haricindeki işlemler, her türlü şiddete karşı korunma hakkı da dahil olmak üzere, çocuğun üstün menfaatleri göz önüne alınarak ve çocuk haklarına tam anlamıyla saygı gösterilerek sürdürülmelidir.
2. Süreç boyunca çocuk haklarını ve çocukların meşru menfaatlerini koruma amacıyla, çocuklar arabuluculuk hizmetlerine, parasız ve bağımsız hukuki hizmetlere, avukatlık ve destek hizmetlerine erişebilmelidirler. Sunulan bu hizmetlerin sağlanmasını ve etkinliğini temin etmek ve yargı kararlarının ve hükümlerinin etkin bir şekilde uygulanması için gayret gösterilmelidir.
3. Çocukları ilgilendiren, yargı sistemi dahilindeki ve haricindeki işlemler çabuklaştırılmalı, bunlara öncelik verilmeli ve işlemler gereksiz yere geciktirilmemelidir. Bu amaçla yargı sisteminin bütün tarafları arasında daha güçlü bir işbirliği ve koordinasyon teşvik edilmelidir.

50. Bkz: UNCRC (Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi) Madde 39 ve yukarıda geçen, Rec(2003)20 sayılı Tavsiye Kararı.

51. Bkz: yukarıda geçen, CM/Rec(2008)11 sayılı Tavsiye Kararı.

52. 2009 yılında, Çocuk Dostu Adalet Uzmanları Grubu (CJ-S-CH) çocuk dostu adaletle ilgili Avrupa Konseyi rehberini hazırlamışlardır. Rehber 2010 yılında Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararı olarak kabul edilecektir.



4. Yargı sistemi dahilindeki ve haricindeki işlemlerde çocuğun dinlenilme hakkına saygı gösterilmeli ve görüşlerine gereken ağırlık verilmelidir. Çocukların sürece anlamlı bir şekilde katılabilmesi için, yaşları ve olgunluk düzeyleri tam olarak göz önüne alınarak ve bağımsız bir avukat tarafından desteklenerek, usule ilişkin hakları çocuklara bildirilmelidir.
5. Şiddetin mağduru veya tanığı olan çocukların tam olarak desteklenmesi için, özel koruma usulleri ve kolaylıkları sağlanmalıdır. Bunlar arasında özellikle de aşağıdakiler yer almalıdır :
  - a. Yargı süreci çocuğun yaşadığı travmayı daha da ağırlaştırmamalıdır. Yerine göre adaletin kararını süratle yeterli destek hizmetleri izlemelidir ;
  - b. Çocukların ve ailelerin mahremiyeti süreç boyunca korunmalıdır <sup>53</sup>. Gerektiğinde, çocuk mağdurların, şiddet olayına tanık olanların ve ailelerinin, yıldırma, intikam alma ve tekrar mağdur edilmeye maruz bırakılmamaları için, uygun güvenlik tedbirleri alınmalıdır.
6. Cezai sorumluluk yaşı yasalarca belirlenmeli ve bu yaş sınırı çocuğun gelişimiyle ilgili etmenler göz önüne alınarak uygun bir şekilde yüksek tutulmalıdır. Şiddete baş vuran çocuklar söz konusu olduğunda, bedel ödetme ve baskı altına alma kavramlarının yerini rehabilitasyon ve düzeltici adalet hedefleri almalı, bu yapılırken, etkin kamu güvenliğine ve çocuk mağdurlar için uygun insan haklarına ve yasal güvencelere gereken özen sarfedilmelidir <sup>54</sup>.
7. Şiddete başvuran çocuklar için kurumsal bakımevleri yerine yardım hizmeti, rehberlik ve gözetim altında tutma tedbirleri; danışmanlık, şartlı salıverme, ebeveyn dışındaki bakıcıların yanında bakım ve eğitim ve mesleki eğitim programları gibi alternatif yöntemler oluşturulmalıdır. Bu tedbirlerin genel amacı çocukların başarılı bir şekilde sosyalleşmesini ve aileye, topluluklarına ve topluma entegrasyonlarını sağlamaktır.
8. Şiddete başvuran çocuklar son çare olarak gerekli görülmedikçe özgürlüklerinden yoksun bırakılmamalı ve bu tedbire başvurulacaksa mümkün olan en kısa süre için olup özel tasarlanmış binalarda uygulanmalıdır. Gözaltında tutulma şartları UNCRC (Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi) ile ve ilgili diğer standartlara uygun olmalı ve çocukların özel ihtiyaçlarını göz önüne almalıdır <sup>55</sup>. Herhangi bir şekilde nezaret altına alınan çocuklar, üstün menfaatleri aksini gerektirmiyorsa yetişkinlerden ayrı bir yerde tutulmalıdırlar <sup>56</sup>.

53. Bkz: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 1999 tarihli V - İngiltere kararı.

54. Bkz: yukarıda geçen CM/Rec(2008)11 sayılı Tavsiye Kararı.

55. Bkz: her ikisi de yukarıda geçen Rec(2006)2 ve CM/Rec(2008)11 sayılı tavsiye kararları.

56. A.g.e., aynı zamanda Bkz: Özgürlüklerinden Yoksun Bırakılmış Gençlerin Korunmasına İlişkin BM Kuralları, Gözaltında Tutmamayla İlgili Asgari BM Kuralları (Tokyo Kuralları) ve Gençlere Yönelik Adaletin Sağlanmasıyla İlgili BM Standart Minimum Kuralları (Beijing Kuralları).

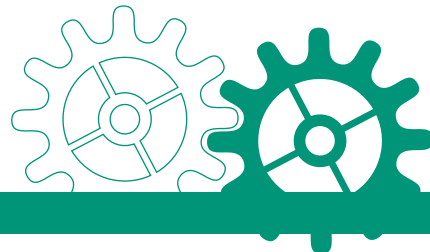


## 7. Araştırma ve veriler

1. Çocukların şiddete karşı korunmasıyla ilgili etkin bir stratejinin belirlenmesi, ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde verilerin varlığına ve uygun veri analizine bağlıdır. Bir ulusal araştırma gündeminin belirlenmesi, veri toplama, analiz, dağıtım ve araştırmaya yönelik bütüncül ve sistematik bir yaklaşımın yaygınlaştırılması için en uygun yoldur. Bu yaklaşım, diğer hususların yanı sıra aşağıdakileri de içermektedir:

### Araştırma

- a. Herhangi bir stratejik planlama sürecinin ön koşulu olarak çocuklara yönelik şiddet konusunda bir temel veriler araştırması;
- b. Çocukların gerçek şiddet deneyimlerini mümkün olduğu kadar doğru tespit edebilmek üzere, mahremiyet ve güven ortamında, çocuklarla ve ayrıca ebeveynleri veya bakıcılarıyla görüşmeleri içeren etik kurallara uygun ve düzenli araştırmalar;
- c. Şiddetin temel nedenleri ve çeşitli şekillerinin birbiriyle karşılıklı bağımlılığıyla ilgili, uzun bir zaman dilimini kapsayan büyük çaplı araştırmalar;
- d. Şiddete maruz kalma ihtimali yüksek çocuk gruplarının tespit edilmesine olanak sağlayacak, bir dizi ortak göstergesi olan, uyumlaştırılmış bir metodolojik показників, що дозволило би розпізнавати уразливі щодо насильства групи дітей;
- e. Çocukların internet üzerinden maruz kaldığı risklerin tam mahiyetinin belirlenmesine yönelik, ve bu risklerin zaman içinde nasıl değiştiğini ve yapılacak müdahalelerle nasıl azaltılabileceğine ilişkin süregelen araştırmalar;
- f. Özellikle de çocukların direnç mekanizmaları olmak üzere, koruyucu etmenlerle ilgili araştırmalar;
- g. Şiddete başvuran çocuk ve yetişkinlerle ilgili, değerlendirilmeleri ve tedavi edilmeleri maksadıyla, kıstaslar ve parametreler oluşturmaya yönelik araştırmalar;
- h. Çocukların şiddete karşı korunmasında neyin işe yaradığını belirleme ve şiddeti önleme hizmetleri ve programlarının ölçülme ve değerlendirmesine ve bunlarla ilgili kalite kıstaslarının oluşturulmasına ilişkin metodolojiler de dahil olmak üzere, şiddet girişimlerine karşı mevcut mukabelenin değerlendirilmesiyle ilgili araştırmalar;
- i. Çocuklara yönelik şiddetin sosyal maliyetinin nicel değerinin hesaplanmasına yönelik araştırmalar.





## *Istatistiksel izleme*

- Çocuklara karşı ulusal, bölgesel ve yerel seviyelerde ve her türlü ortamda gerçekleştirilen şiddet girişimleriyle ilgili, kabul edilmiş metodolojiye dayalı düzenli istatistiksel izleme. Söz konusu verilerin: cinsiyet, yaş, şiddet türü, kentsel veya kırsal evlerde meydana gelip gelmediği, ailelerin özellikleri, eğitim seviyesi, sosyal ve etnik köken temelinde dağılımı yapılmalıdır ;
- Şiddet mağduru çocuklara sağlanan koruyucu tedbirler de dahil olmak üzere, çocuklarla ilgili yargı sürecinin uzunluğu ve bunların sonuçlarıyla ilgili niteliksel ve nicel verilerin toplanması.

## *Aşağıdaki konularda ulusal veri tabanlarının oluşturulması* <sup>57</sup>

- Çocuk ölümleri (ve ağır yaralanmalar) için bir inceleme mekanizmasının oluşturulması da dahil olmak üzere, çocuk doğum ve ölümleri ;
- Bakımevlerine ve benzer kurumlara giren, buralardan ayrılan veya kurum değiştiren çocuklar ve her tür alternatif bakım ve nezaret birimleri, ve bu kurumlarda çocuklara karşı gerçekleştirilen tüm şiddet olaylarının kayıtları ;
- Çocuklara yönelik şiddet suçlarından hüküm giyen insanlar ve bunların genetik profilleri (DNA)<sup>58</sup>.

## *Koordinasyon*

- (Mümkün olduğunda ve ulusal şartlara uygun olarak) çocuklarla ilgili verileri ülke çapında koordine edip dağıtımını yapacak ve uluslararası ortamda bilgi değişiminde bulunabilecek, tercihen çocuk hakları gözlemevi, ulusal istatistik bürosu veya araştırma enstitüsü gibi tek bir yetkili makam ;
  - Çocukları koruma görevi olan tüm kurumların veri toplama gayretine aktif bir biçimde katılımı.
- Çocuklar için ve çocuklarla birlikte çalışacak personel istihdam eden tüm kurumlara, hizmet birimlerine ve tesislere, çocuklara yönelik şiddet içeren suçlardan hüküm giymiş şahıslarla ilgili bilgilere kolaylıkla ancak uygun bir biçimde kontrolü sağlanarak erişim imkanı sağlanmalıdır.
  - Ulusal, bölgesel ve yerel seviyede kişisel veri işleme, kabul edilen uluslararası standartlara ve etik güvencelere uygun olmalıdır <sup>59</sup>.
  - Verilerin uluslararası olarak karşılaştırılmasının kolaylaştırılması için, üzerinde uluslararası mutabakata varılmış tek tip standartlar oluşturulmalıdır.

57. Veri koruma kurallarına uygun olarak.

58. Bkz: Avrupa Konseyinin Çocukların Cinsel Suistimale ve Cinsel İstismara Karşı Korunması sözleşmesi, Madde 37.

59. Bkz: Kişisel Verilerin Otomatik olarak İşlenmesine İlişkin olarak Şahısların Korunmasına İlişkin Sözleşme (ETS No. 108) ve Kişisel Verilerin Otomatik olarak İşlenmesine İlişkin olarak Şahısların Korunmasına İlişkin Sözleşme - Denetleme Yetkili Kurumları ve Sınır Ötesi Veri Akışlarına dair EK Protokol, (ETS No. 181).





## 8. Uluslararası işbirliği

### 1. Avrupa Konseyi üye ülkeleri :

- Çocuklara yönelik her türlü şiddeti önlemek ve çocuklara yönelik her türlü şiddetle mücadele etmek ;
- Şiddetin mağduru veya tanığı olan çocukları korumak ve onlara yardımcı olmak ;
- Çocuklara yönelik şiddet içeren suçlarla ilgili soruşturma ve kovuşturma yapmak amacıyla.

bu rehberine uygun olarak ve tek tip veya mütakabiliyet esasına dayalı mevzuat ve iç yasalara göre üzerinde mutabık kalınmış ilgili uluslararası ve bölgesel anlaşmalar ve düzenlemelerin uygulanması suretiyle, birbirleriyle mümkün olan en geniş biçimde işbirliğinde bulunmalıdırlar.

- Üye ülkeler, çocuk kaçırma, çocuk ticareti, çocukların cinsel suistimali ve istismarı gibi, çocuklara yönelik şiddet suçlarına ilişkin yasal kovuşturmalara ilgili olarak, birbirlerine mümkün olan en geniş karşılıklı yardımı sağlamalıdırlar.
- Bu rehberin uygulanmasını kolaylaştırmak üzere, üye ülkeler, ilgili hükümetler arası kurumlar, sınır ötesi ağlar ve diğer uluslararası teşkilatlarla işbirliğini uygun bir biçimde güçlendirmelidirler.
- Her üye ülke, yerine göre, üçüncü ülkelerin yararına sağlanan kalkınma yardım programlarına çocuklara yönelik her türlü şiddetin önlenmesi ve tamamen ortadan kaldırılması konusunu dahil etmeye gayret göstermelidir.



## CM/Rec(2009)10 sayılı Tavsiye Kararına Ek II

### Terimler

**Çocuğun üstün menfaatleri** - Çocuklarla ilgili bütün tasarruflarda çocuğun üstün menfaatlerinin birincil önem taşıyacağı UNCRC (Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi)'nin 3. Maddesinde yer alan bir kavramdır. Bu kavram, 2., 6., ve 12. Maddelerin yanı sıra, UNCRC (Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi)'nin genel ilkelerinden biri olarak da öne çıkar ve sözleşmenin daha özel maddelerinin geçerli olmadığı durumlarda özel bir önem kazanır. Madde 3(1)'de, hükümetlerin ve özel kurumların, çocukların üstün menfaatlerine birinci derecede önem verilmesini sağlamak üzere, tasarruflarının çocuklar üzerindeki etkisini değerlendirmeleri gerektiği, ve bunu yaparken de çocuklara ve çocuk dostu derneklerin kurulmasına uygun önceliği vermelerinin gerekli olduğu vurgulanmaktadır. Madde 3(2)'de devletlerin, bir yandan ebeveynin hak ve görevlerine de saygı gösterirken, öte yandan çocuğun refahına her koşul altında gerekli koruma ve dikkati sağlama gibi aktif bir genel yükümlülüğüne değinilmektedir. Madde 3(3)'te çocuklarla ilgili tüm kurum, hizmet birimi ve tesisler için “yetkin kurumlar”ca standartların oluşturulmasının gerekliliği ve devletin bu standartlara uyulmasını sağlayacağı anlatılmaktadır (Çocuk Hakları Sözleşmesi El Kitabı).

**Zorbalık** - başka bir insana fiziksel veya zihinsel olarak bilerek zarar verme amacıyla, tekrar tekrar uygulanan saldırgan bir tavidir. Zorbalık, bir bireyin başka bir birey üzerinde hakimiyet kurmak üzere belirli bir şekilde davranışdır (Besag V., Okullarda Zorbalık ve Mağdurları, 1989). Bu davranışlar arasında isim takma, sözlü ve yazılı taciz, faaliyetlerden dışlama, sosyal ortamlardan dışlama, fiziksel taciz veya bir şeyi zorla yaptırma sayılabilir (Whitted K.S. ve Dupper D.R., Okullarda Zorbalığı Önleme veya Azaltmaya Yönelik En İyi Uygulamalar. Çocuklar ve Okullar, Cilt. 27, No. 3, Temmuz 2005). Zorbalar sevilen veya sert biri olarak görülme veya dikkat çekme maksadıyla bu şekilde hareket edebilirler. Kıskançlık nedeniyle veya kendilerine karşı zorbalık yapıldığı için böyle davranabilirler (Crothers L.M. ve Levinson E.M., Zorbalığın Değerlendirilmesi: Yöntem ve vasıtaların incelenmesi, Danışmanlık ve Gelişme Dergisi), 84(4), 2004).

**Çocuk suistimali** - Suistimal deyimini asgari olarak başkalarının fahişeliğinden yararlanma veya diğer tür cinsel suistimal, zorla çalıştırma veya hizmete koşma, kölelik veya köleliğe benzer uygulamalar, hizmet ettirmek veya organların alınmasını içerir (Sınır Ötesi Organize Suça Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesini Tamamlayan İnsan Ticaretini, özellikle de Kadın ve Çocuk Ticaretini Önleme, Bastırma ve Cezalandırmaya dair Protokol, Madde 3).



**Çocuk pornografisi** - açık bir cinsel eylem içindeki çocukları gerçek veya temsili olarak gösteren veya çocuğun cinsel organlarını esas olarak cinsel amaçlarla gösteren herhangi bir malzemedir. Çocuk pornografisiyle ilgili suçlar aşağıdaki bilerek ve haksız olarak yapılan eylemleri içerir: a) çocuk pornografisi üretmek; b) çocuk pornografisi sunmak veya temin etmek; c) çocuk pornografisini dağıtmak veya iletmek; d) kendisi veya başka bir şahıs için çocuk pornografisi tedarik etmek; e) çocuk pornografisine sahip olmak; ve f) bilgi ve iletişim teknolojileri vasıtasıyla çocuk pornografisine erişim sağlamak (Avrupa Konseyinin Çocukların Cinsel Suistimale ve Cinsel İstismara Karşı Korunması sözleşmesi, Madde 20, CETS No.201; ayrıca Bkz: Çocuk Hakları Sözleşmesinin çocukların satışına, çocuk fahişeliğine ve çocuk pornografisine dair İhtiyari Protokolü).

**Çocuk fahişeliği** - ödeme, vaat veya menfaat ister çocuğun kendisine, ister üçüncü bir şahsa sağlanmış olsun, para veya herhangi bir ödeme veya menfaat temini karşılığında veya vadiyle çocuğun cinsel faaliyetler için kullanılmasıdır. Çocuk fahişeliğiyle ilgili suçlar aşağıdaki bilerek gerçekleştirilen davranışları içermektedir: a) bir çocuğu fahişelik için kullanmak veya bir çocuğun fahişelik eyleminde yer almasına neden olmak; b) bir çocuğu fahişeliğe zorlamak veya bir çocuktan bu amaçlarla kâr sağlamak veya başka bir şekilde yararlanmak; c) çocuk fahişeliği yolunu seçmek (Avrupa Konseyinin Çocukların Cinsel Suistimale ve Cinsel İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi, Madde 19, CETS No.201; ayrıca Bkz: Çocuk Hakları Sözleşmesinin çocukların satışına, çocuk fahişeliğine ve çocuk pornografisine dair İhtiyari Protokolü).

**Çocuk ticareti** - bu eylemler : Çocuk Hakları Sözleşmesinin çocukların satışına, çocuk fahişeliğine ve çocuk pornografisine dair İhtiyari Protokolünün Madde 3'ünün (a) fıkrasında sıralanan vasıtalara başvuru olarak (güç kullanma tehdidi veya güç kullanma veya diğer zorlama türleri, kaçırma, dolandırıcılık, kandırma, nüfuzun suistimali, hassas bir durumda bulunan bir kimsenin bu hassasiyetinin suistimali, veya başka bir insan üzerinde kontrole sahip bir insanın rızasını almak üzere o insana para veya menfaat sağlamak veya bunları kabul etmek) yapılmamış olsa bile, çocuğun istismar amacıyla hizmete alınması, bir yerden bir yere taşınması, nakledilmesi, saklanması veya teslim alınmasıdır. Ayrıca Bkz: aşağıdaki insan ticareti deyiminin açıklaması.

**Bedensel ceza** - bir çocuğa, her ne kadar hafif olursa olsun, bir miktar acı veya rahatsızlık verme niyetiyle fiziksel gücün kullanıldığı herhangi bir ceza olarak tanımlanan bir tür şiddet uygulamasıdır (ayrıntılı tanım için Bkz: Çocuk Hakları Komitesi, 8 No.lu Genel Mütalaa, Madde 11).

**Çocukların ahlaksızlığa itilmesi** - ulusal olarak tanımlanan cinsel ilişkiye rıza gösterme yasal yaşına gelmemiş bir çocuğun, bu eylemlere katılmasa bile, cinsel istismara veya cinsel faaliyetlere tanık olmasına bilerek neden olmaktır (Avrupa Konseyinin Çocukların Cinsel Suistimale ve Cinsel İstismara Karşı Korunması sözleşmesi, Madde 22, CETS No.201).

**Zararlı geleneksel uygulamalar** - Dünyadaki her sosyal grubun özel geleneksel kültürel uygulamaları ve inanışları vardır. Bunların bir bölümü bütün grup üyeleri için yararlı iken, diğerleri ise, örneğin kadınlar gibi belirli bir grup için zararlıdır. Zararlı geleneksel uygulamalar arasında kadınların genital organlarının kesilmesi; erken yaşta evlendirme; kız çocuklarının öldürülmesi; töre cinayetleri; erken yaşta hamilelik vb. yer almaktadır. (Bkz: Kadın ve Çocukların Sağlığını Olumsuz Etkileyen Zararlı Geleneksel Uygulamalar konulu, 23 No.lu Bilgilendirme Belgesi, [www.ohchr.org/Documents/Publications/FactSheet23en.pdf](http://www.ohchr.org/Documents/Publications/FactSheet23en.pdf)).



**“Mobbing”** - “Mobbing” grup halinde yapılan bir zorbalık ve sindirme eylemidir. Bu yöntemle, söylenti, ima, karalama, tecrit, sindirme gibi taktikler kullanılarak, ve hepsinden de öte, olaydan hedef alınan insanı sorumlu gösterecek şekilde bir kişinin üzerine grup halinde baskı uygulanır. İstismara yönelik pek çok diğer durumlarda tipik olarak gözlendiği gibi, burada da olayı başlatanlar, mağdurun olayı “hak ettiğini” ileri sürerler. (Elliot G.P. Okullarda ‘Mobbing’ ve Duygusal İstismar, [www.selfgrowth.com/articles/Elliott9.html](http://www.selfgrowth.com/articles/Elliott9.html)).

**İzleme ve denetimo** - yetkililerin çocuk refahına ilişkin mevzuatın uygulanmasını temin edecek faaliyetleridir. Üç ana unsurdan oluşur: a) merkezi makamların yasa ve yönetmelikleri oluşturmaları; b) belediye seviyesindeki kurumların ve çocuk bakım kurumlarının gerekli hizmetleri sunması; ve c) bağımsız bir kurumun yerel seviyede performansı değerlendirmesi. İzleme ve denetim, haberli veya habersiz denetlemeler veya yönetim sisteminin denetlenmesi şeklinde yapılabilir. Standartlaştırılmış bir ulusal izleme sistemi, çocuk refahıyla ilgili istatistiklerin toplanmasını kolaylaştırarak hükümet düzeyinde karar verme sürecine katkı sağlar.

**İhmal**'den kasıt, gerekli hizmetlerin varlığından haberleri ve bunlara erişme imkan ve vasıtaları olmasına rağmen, ebeveynlerin ve bakım sağlayanların, çocuğun fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarını karşılamada veya çocuğu tehlikeye maruz kalmaktan korumada korumada başarısız olmalarıdır (BM Genel Sekreterinin Çocuklara Yönelik Şiddet Konulu Dünya Raporu).

**Çocuğun pornografik bir performansa katılması** - Çocuğun pornografik performansa katılımıyla ilgili suçlar aşağıdaki bilinçli davranışları içerir: a) çocukları pornografik performansa katılmak üzere angaje etmek veya bu tür performanslara katılmalarına neden olmak; b) çocukları pornografik performansa zorlamak veya çocuklar sayesinde kâr etmek veya çocuklardan bu maksatla başka bir şekilde yararlanmak; c) çocukların katıldığı pornografik performanslara bilerek katılmak (Avrupa Konseyinin Çocukların Cinsel Suistimale ve Cinsel İstismara Karşı Korunması sözleşmesi, Madde 21, CETS No.201).

**Psikolojik şiddetten** kasıt, hakaret etmek, isim takmak, yok saymak, tecrit etmek, kabullenmemek, tehdit etmek, manipüle etmek, duygusal olarak ilgi göstermemek ve küçümsemek, aile içi şiddete tanık olmak ve çocuğun psikolojik gelişimine ve refahına zarar verecek diğer davranışlardır (BM Genel Sekreterinin Çocuklara Yönelik Şiddet Konulu Dünya Raporu).

**Seks turizmi** - turizm sektörü içinden veya dışından düzenlenen, ancak bu sektörün yapılarının ve iletişim ağlarının, turistlerle turizm destinasyonunda yaşayanlar arasında ticari bir cinsel ilişki amacıyla kullanıldığı seyahatlerdir (Dünya Turizm Örgütünün (UNWTO) Organize Seks Turizminin Önlenmesine Yönelik açıklaması (1995)).

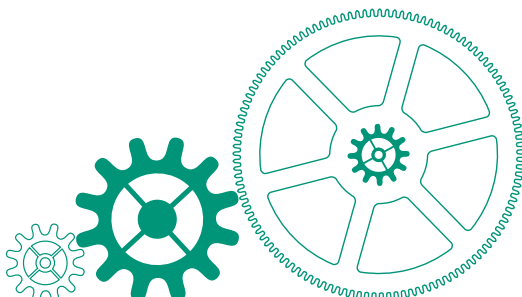


**Cinsel istismar** - Çocukların cinsel istismarına ilişkin suçlar aşağıdaki bilinçli davranışları içerir: a) ulusal yasaların ilgili hükümlerine göre cinsel faaliyet için yasal yaşa erişmemiş çocuklarla cinsel faaliyetlerde bulunmak (bu yaşı küçük olanların arasındaki karşılıklı rızaya dayalı cinsel faaliyetler için geçerli değildir), b) zorlamayla, tehdit zoruyla cinsel faaliyetlerde bulunmak veya, aile içinde istismar da dahil olmak üzere, toplum içinde bilinirliği olan güven duyulacak, yetkili veya nüfuz sahibi bir konumda olup bu konumu suistimal ederek; veya, özellikle de çocuğun zihinsel veya fiziksel bir engeli ve bir bağımlılık durumu söz konusu olduğunda çocuğun hassas durumunu istismar ederek cinsel faaliyetlerde bulunmak (Avrupa Konseyinin Çocukların Cinsel Suistimale ve İstismara Karşı Korunmasına İlişkin Sözleşmesi, Madde 18, CETS 201).

**Çocukların satılması** - çocuğun para veya başka bir menfaat karşılığı bir şahıs veya şahıslarca başka şahıs veya şahıslara devredilmesidir (Çocuk Hakları Sözleşmesinin çocukların satışına, çocuk fahişeliğine ve çocuk pornografisine dair İhtiyari Protokolü, Madde 2).

**Çocukları cinsel amaçlarla kullanmaya teşvik** - Çocukların cinsel amaçlarla kullanılmak üzere teşvik edilmesiyle ilgili suçlar arasında, bir yetişkinin, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak, ulusal yasalarda cinsel faaliyet için belirlenmiş yaşa erişmemiş çocuklara, cinsel faaliyetlerde bulunma veya çocuk pornografisi üretmek amacıyla buluşmayı bilerek teklif etmesi ve bu teklifleri, buluşmayla sonuçlanan maddi eylemlerin izlemesi (Avrupa Konseyinin Çocukların Cinsel Suistimale ve İstismara Karşı Korunmasına İlişkin Sözleşmesi, Madde 23, CETS 201).

**İnsan ticareti** - güç kullanma tehdidi veya güç kullanma veya diğer zorlama yöntemleriyle, kaçırma, dolandırıcılık, kandırma, nüfuzun istismarı, hassas bir durumda bulunan bir kimsenin bu hassasiyetinin istismarı, veya başka bir insan üzerinde kontrole sahip bir insanın rızasını almak üzere, o insana para veya menfaat sağlayarak veya bunları kabul ederek, o şahsın suistimal amacıyla hizmete koşulması, bir yerden bir yere taşınması, nakledilmesi, saklanması veya teslim alınmasıdır. "Suistimal" asgari olarak başkalarının fahişeliğinden veya diğer cinsel suistimal şekillerinden yarar sağlanması, bu şahısların zorla çalıştırılması veya hizmete koşulmasından, kölelik ve benzer uygulamalardan ve organların alınmasından yarar sağlanmasıdır. "İnsan ticareti mağduru"nun, söz konusu suistimale rıza göstermesi, yukarıda sözü edilen vasıtalardan birinin kullanılması halinde dikkate alınmaz. Çocuğun suistimal amacıyla hizmete koşulması, bir yerden bir yere taşınması, nakledilmesi, saklanması veya teslim alınması, yukarıda sıralanan vasıtalar kullanılarak yapılmamış olsa bile "insan ticareti" sayılacaktır (Avrupa Konseyinin İnsan Ticaretine Karşı Tedbirler konulu Sözleşmesi, Madde 4, CETS No.197).





## CM/Rec(2009)10 sayılı Tavsiye Kararına Ek III

*Çocuk haklarını ve çocukları şiddete karşı korumaya yönelik uluslararası metinler*

### Birleşmiş Milletler Sözleşmeleri

- 2 Eylül 1990'da yürürlüğe giren, Çocuk Hakları Sözleşmesi, GA Res. 44/25, ek, 44 UN GAOR Supp. (No. 49) 167'de, UN Doc. A/44/49 (1989) ;
- 12 Şubat 2002'de yürürlüğe giren, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, çocukların silahlı çatışmaya katılımına dair İhtiyari Protokolü, GA Res. 54/263, Ek I, 54 UN GAOR Supp. (No. 49) 7'de, UN Doc. A/54/49, Cilt. III (2000) ;
- 18 Ocak 2002'de yürürlüğe giren, Çocuk Hakları Sözleşmesinin çocukların satışına, çocuk fahişeliğine ve çocuk pornografisine dair İhtiyari Protokolü, GA Res. 54/263, Ek II, 54 UN GAOR Supp. (No. 49) 6'da, UN Doc. A/54/49, Cilt III (2000) ;
- 23 Mart 1976'da Madde 49 uyarınca yürürlüğe giren, 16 Aralık 1966 tarih ve 2200A (XXI) sayılı Genel Kurul kararıyla kabul edilerek imzaya, onaylanmaya ve katılıma açılan, Medeni ve Siyasi Haklarla ilgili Uluslararası Sözleşme ;
- 3 Ocak 1976'da Madde 27 uyarınca yürürlüğe giren, 16 Aralık 1966 tarih ve 2200A (XXI) sayılı Genel Kurul kararıyla kabul edilerek imzaya, onaylanmaya ve katılıma açılan, Sosyal, Ekonomik ve Kültürel Haklarla ilgili Uluslararası Sözleşme ;
- 26 Haziran 1987'de Madde 27.1 uyarınca yürürlüğe giren, 10 Aralık 1984 tarih ve 39/46 sayılı Genel Kurul kararıyla kabul edilerek imzaya, onaylanmaya ve katılıma açılan, İşkenceyi ve Diğer Zalimane, İnsanlık dışı veya Aşağılayıcı Muameleyi veya Cezalandırmayı Önlemeye Dair Sözleşme ;
- 4 Ocak 1969'da Madde 19 uyarınca yürürlüğe giren, 21 Aralık 1965 tarih ve 2106 sayılı Genel Kurul kararıyla kabul edilen Her Türlü Irk Ayrımının Ortadan Kaldırılmasına dair Uluslararası Sözleşme ;
- 18 Aralık 1990 tarih ve 45/158 sayılı Birleşmiş Milletler Genel Kurulu kararıyla kabul edilen, Bütün Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına dair Uluslararası Sözleşme ;
- 18 Aralık tarihli, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Kaldırılmasına dair Sözleşme, New York. Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca kabul edilmiştir. 3 Eylül 1981'de uluslararası sözleşme olarak yürürlüğe girmiştir ;



- Mayıs 2008’de yürürlüğe giren, Genel Kurulun 13 Aralık 2006 tarih ve 61/106 sayılı kararıyla kabul edilen, Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme ;
- 19 Kasım 2000’de yürürlüğe giren, En Kötü Çocuk İşçiliği Uygulamalarının Yasaklanması ve Ortadan kaldırılması için Acil Eylem konulu sözleşme (ILO No. 182), 38 ILM 1207 (1999) ;
- 26 Haziran 1973’te kabul edilen ve 19 Haziran 1976’da yürürlüğe giren, Asgari Çalışma ve İşe Girme Yaşına dair Sözleşme (ILO 138) ;
- 15 Kasım 2000 tarih ve 55/25 sayılı Genel Kurul Kararıyla kabul edilen, imzaya, onaylanmaya ve katılıma açılan, Sınır Ötesi Organize Suça Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesini Tamamlayan İnsan, ve özellikle de Kadın ve Çocuk Ticaretini Önleme, Bastırma ve Cezalandırmaya dair Protokol.

## Avrupa Konseyi Sözleşmeleri

- İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına Dair Sözleşme (ETS No. 5, 1950/1953)
- Avrupa Sosyal Bildirgesi (ETS No. 35, 1961/1965)
- Avrupa Sosyal Bildirgesi (gözden geçirilmiş) (ETS No. 163, 1996/1999)
- İşkencenin ve Diğer Zalimane, İnsanlık dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezalandırmayı Önlemeye Dair Sözleşme (ETS No. 126, 1987/1989)
- Avrupa Konseyinin Çocukların Cinsel Suistimale ve Cinsel İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi (CETS No. 201: 2007/...)
- Avrupa Konseyinin İnsan Ticaretine Karşı Sözleşmesi (CETS No. 197; 2005/2008)
- Çocuklarla Temasa dair Sözleşme (ETS No. 192, 2003/2005)
- Siber Suç Sözleşmesi (ETS No. 185, 2001/2004)
- Şahısların Kişisel Verilerinin Otomatik İşleme Tabi Tutulmasına dair Sözleşmenin, denetleyici yetkili makamlar ve sınır ötesi veri akışına dair İlave Protokolü (ETS No. 181, 2001/2004)
- Çocuk Haklarının Kullanılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi (ETS No. 160, 1996/2000)
- Şahısların Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulmasıyla ilgili olarak Korunması Sözleşmesi (ETS No. 108, 1981/1985)
- Çocukların Velayeti ve Velayetin Yeniden Tesisine dair Kararların Tanınması ve Uygulanmasına Dair Avrupa Sözleşmesi (ETS No. 105, 1980/1983)
- Evlat Edinmeye İlişkin Avrupa Sözleşmesi (ETS No. 58, 1967/1968)
- Evlat Edinmeye İlişkin Avrupa Sözleşmesi (gözden geçirilmiş) (CETS No. 202, 2008/...).



## Özel Uluslararası Hukuka Dair Lahey Konferansı

- Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Sulh Hukukla İlgili Yanlarına dair Lahey Sözleşmesi (25 Ekim 1980'de imzalanmış/1 Aralık 1983'te yürürlüğe girmiştir)
- Ebeveyn Sorumluluğu Açısından Yargı Çevresi, Geçerli Yasalar, Tanıma, Uygulama ve İşbirliği ve Çocukların Korunmasına dair Tedbirler konulu Lahey Sözleşmesi (19 Ekim 1996'da imzalanmış/1 Ocak 2002'de yürürlüğe girmiştir)
- Ülkeler arası Evlat Edinme ile ilgili olarak Çocukların Korunması ve İşbirliğine dair Lahey Sözleşmesi (29 Mayıs 1993'te imzalanmış/1 Mayıs 1995'te yürürlüğe girmiştir)
- Çocuklara Karşı Bakım Yükümlülükleriyle İlgili Yasalara İlişkin Lahey Sözleşmesi (24 Ekim 1956'da imzalanmış/1 Ocak 1962'de yürürlüğe girmiştir)
- Çocuklara Karşı Bakım Yükümlülüklerine İlişkin Kararların Tanınmasına ve Uygulanmasına Dair Lahey Sözleşmesi (15 Nisan 1958'de imzalanmış/1 Ocak 1962'de yürürlüğe girmiştir).

## Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararları

- Çocukları yararlı içeriğe ve davranışlara karşı koruma ve çocukların yeni bilgi ve iletişim ortamına aktif katılımını yaygınlaştırmaya yönelik tedbirlerle ilgili Rec(2009)5 sayılı Tavsiye Kararı
- Yaptırım veya tedbirlere tabi genç suçlularla ilgili Avrupa Kurallarına dair Rec(2008)11 sayılı Tavsiye Kararı
- İnternet filtreleriyle ilgili ifade özgürlüğüne saygının yaygınlaştırılmasına dair tedbirlere dair Rec(2008)6 sayılı Tavsiye Kararı
- Göçmen ve göçmen kökenlilerin çocuklarının entegrasyonunun güçlendirilmesine dair Rec(2008)4 sayılı Tavsiye Kararı
- Eğitimde toplumsal cinsiyetin ana akım olarak ele alınmasına dair Rec(2007)13 sayılı Tavsiye Kararı
- Ebeveynlerinden ayrı göçmen çocukları için yaşam projelerine dair Rec(2007)9 sayılı Tavsiye Kararı
- Pozitif ebeveynliği destekleme politikasına dair Rec(2006)19 sayılı Tavsiye Kararı
- Çocukların yeni bilgi ve enformasyon ortamında yetkinleştirilmelerine dair Rec(2006)12 sayılı Tavsiye Kararı
- Toplumdaki engelli insanların haklarını ve tam katılımını yaygınlaştırmaya ve Avrupa'da engellilerin yaşam kalitesini geliştirmeye yönelik 2006-2015 Avrupa Konseyi Eylem Planına dair Rec(2006)5 sayılı Tavsiye Kararı;





- Avrupa Tutukevi Kurallarına dair Rec(2006)2 sayılı Tavsiye Kararı
- Gençlik politikalarının oluşturulmasında ulusal gençlik konseylerinin rolüne dair Rec(2006)1 sayılı Tavsiye Kararı
- Bakımevlerinde kalan çocukların haklarına dair Rec(2005)5 sayılı Tavsiye Kararı
- Gençlerin yerel ve bölgesel yaşama katılımına dair Rec(2004)13 sayılı Tavsiye Kararı
- Gençlik suçlarıyla baş edebilmenin yeni yöntemleri ve gençlik yargı sisteminin rolü konulu, Rec(2003)20 sayılı Tavsiye Kararı
- Demokratik vatandaşlık için eğitim konulu Rec(2002)12 sayılı Tavsiye Kararı
- Gündüz kreşlerine dair Rec(2002)8 sayılı Tavsiye Kararı
- Kadınların şiddete karşı korunmasına dair Rec(2002)5 sayılı Tavsiye Kararı
- Çocukların cinsel suistimale karşı korunmasına dair Rec(2001)16 sayılı Tavsiye Kararı
- Polis Etiği ile ilgili Avrupa Kurallarına dair Rec(2001)10 sayılı Tavsiye Kararı
- Siber içerikle ilgili kendi kendini düzenlemeye dair Rec(2001)8 sayılı Tavsiye Kararı
- Cinsel suistimal amacıyla insan ticaretine karşı eylemlere dair No. R(2000)11 sayılı Tavsiye Kararı
- Çocukların aile ve sosyal yaşama katılmalarına dair No. R (98) 8 sayılı Tavsiye Kararı
- Şiddetin elektronik ortamda gösterilmesine dair No. R (97) 19 sayılı Tavsiye Kararı
- Tanıkların sindirilmesine ve savunmanın haklarına dair No. R (97) 13 sayılı Tavsiye Kararı
- İnsicamlı ve bütünleşmiş aile politikalarına dair No. R (94) 14 sayılı Tavsiye Kararı
- Çocuk suistimalinin mediko-sosyal yanlarına dair No. R (93) 2 sayılı Tavsiye Kararı
- Çocukların ve genç yetişkinlerin cinsel suistimali, pornografi ve fahişeliğe karışmaları ve alınıp satılmasına dair No. R (91) 11 sayılı Tavsiye Kararı
- Aile konularıyla ilgili acil tedbirler konulu No. R (91) 9 sayılı Tavsiye Kararı
- Aile içi şiddete dair sosyal tedbirler konulu, No. R (90) 2 sayılı Tavsiye Kararı
- Bakıcı ailelerle ilgili No. R (87) 6 sayılı Tavsiye Kararı
- Aile içi şiddetle ilgili No. R (85) 4 sayılı Tavsiye Kararı
- Çocukları kötü muameleye karşı korumayla ilgili, No. R (79) 17 sayılı Tavsiye Kararı

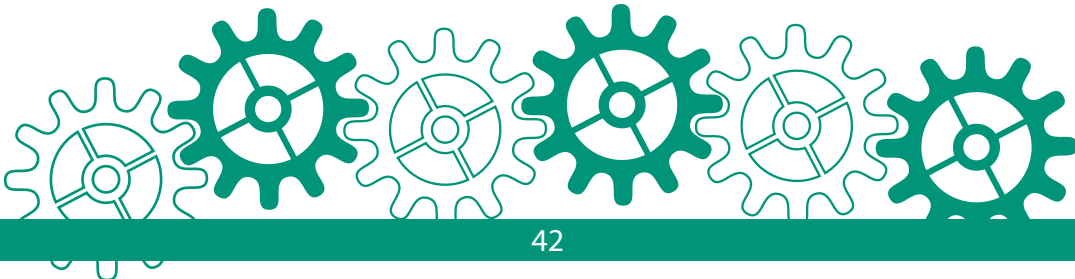


## Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Kararları

- Engelli yetişkin ve çocukların istismara karşı korunmasına dair ResAP(2005)1 sayılı karar.

## Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Tavsiye Kararları (1987-2009)

- Kadın cinayetlerine dair 1861 (2009) sayılı Tavsiye Kararı
- Engellilerin haklarına erişimi ve topluma tam ve aktif olarak katılımına dair 1854 (2009) sayılı Tavsiye Kararı
- Öğretmenlerin eğitilmesiyle bir demokrasi ve insan hakları kültürünün yaygınlaştırılmasına ilişkin 1849 (2008) sayılı Tavsiye Kararı
- Avrupa'da yasadışı evlat edinme maksadıyla bebeklerin ortadan kaldırılmasına dair 1828 (2008) sayılı Tavsiye Kararı
- Fahişelik—ve bu konuda nasıl bir tutum alınmalı? konulu, 1815 (2007) sayılı Tavsiye Kararı
- Çocuk mağdurlar: tüm şiddet, istismar ve suistimali yok etmeye yönelik 1778 (2007) sayılı Tavsiye Kararı
- Ebeveynlerinden ayrılmış, iltica etmek isteyen çocukların korunmasına ve bu çocuklara yardım edilmesine dair 1703 (2005) sayılı Tavsiye Kararı
- Parlamenter Asamblesinin 1601 (2003) sayılı Tavsiye Kararının devamı niteliğindeki, bakımevlerindeki çocukların hakları konulu, 1698 (2005) sayılı Tavsiye Kararı
- Çocuklara bedensel ceza verilmesinin Avrupa çapında yasaklanmasına dair 1666 (2004) sayılı Tavsiye Kararı
- Avrupa'daki genç göçmenlerin durumuna dair 1596 (2003) sayılı Tavsiye Kararı
- Bunalımlı gençler: gençlik hastalığına sosyal ve sağlık tabanlı bir yaklaşım konulu, 1632 (2003) sayılı Tavsiye Kararı
- Bakımevlerine terk edilen çocukların durumunun düzeltilmesine dair 1601 (2003) sayılı Tavsiye Kararı
- Güneydoğu Avrupa'da savaş çocuklarıyla ilgili sosyal tedbirlere dair 1561 (2002) sayılı Tavsiye Kararı
- Kadınların medyadaki imajına dair 1555 (2002) sayılı Tavsiye Kararı





- Çocuklar için Avrupa stratejisi (1286 (1996)) kararının devamı niteliğindeki çocuklarla ve çocuklar için bir 21. yüzyıl toplumu kurmaya dair 1551 (2002) sayılı Tavsiye Kararı
- Kadın ticaretine karşı kampanya konulu, 1545 (2002) sayılı Tavsiye Kararı
- Kent ve kasabalarda çocuklar ve ergenler için dinamik bir sosyal politika konulu, 1532 (2001) sayılı Tavsiye Kararı
- Doğu Avrupa rotasına son vermek üzere çocuk ticaretine karşı kampanya: Moldavya örneği konulu, 1526 (2001) sayılı Tavsiye Kararı
- Ev içi kölelikle ilgili 1523 (2001) sayılı Tavsiye Kararı
- Çocukların eğitiminde ebeveynin ve öğretmenlerin sorumluluklarına dair 1501 (2001) sayılı Tavsiye Kararı
- Medya eğitimine dair 1466 (2000) sayılı Tavsiye Kararı
- Çocuklar için bir Avrupa (ombudsmanlığı) kurulmasına dair 1460 (2000) sayılı Tavsiye Kararı
- Kosova'lı çocuklar için eylem planı konulu, 1459 (2000) sayılı Tavsiye Kararı
- Akdenizin güneyinden Avrupa'ya gizli göçle ilgili 1449 (2000) sayılı Tavsiye Kararı
- Uluslararası evlat edinme: çocukların haklarına saygı gösterilmesi konulu, 1443 (2000) sayılı Tavsiye Kararı
- Arnavutluk'ta çocukların durumuna dair 1398 (1999) sayılı Tavsiye Kararı
- Çocukların istismarı ve ihmeline dair 1371 (1998) sayılı Tavsiye Kararı
- Çocuk işçiliği istismarı ile öncelikli olarak mücadele edilmesiyle ilgili 1336 (1997) sayılı Tavsiye Kararı
- Avrupa çocuk stratejisine dair 1286 (1996) sayılı Tavsiye Kararı
- Çocuk haklarına dair 1121 (1990) sayılı Tavsiye Kararı
- Çocuk ticareti ve diğer tür çocuk suistimaline dair 1065 (1987) sayılı Tavsiye Kararı .



## Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Kararları (1996-2009)

- Kadın cinayetlerine dair 1654 (2009) sayılı karar
- Çocuklara karşı ilk şiddet türünün: doğumdan sonra çocuğun terkedilmesinin önlenmesine dair 1624 (2008) sayılı karar
- Balkanlarda çatışma sonrası bölgelerde yaşayan çocukların durumuna dair 1587 (2007) sayılı karar
- Fahişelik–ve bu konuda nasıl bir tutum alınmalı? konulu,1579 (2007) sayılı karar
- Çocuk mağdurlar: tüm şiddet, istismar ve suistimali yok etmeye yönelik 1530 (2007) sayılı karar
- Kadın ticareti ve fahişelikle ilgili göçe dair 1337 (2003) sayılı karar
- Çocukların cinsel suistimali: sıfır tolerans konulu, 1307 (2002) sayılı karar
- Ebeveynden biri tarafından uluslararası çocuk kaçırmaya dair 1291 (2002) sayılı karar
- Kadın genital organının kesilmesine dair 1247 (2001) sayılı karar
- Çocuk askerlerin askere alınması ve bu çocukların silahlı çatışmaya katılmasına dair 1215 (2000) sayılı karar
- Silahlı çatışmalarda ırza geçmeye dair 1212 (2000) sayılı karar
- Çocukların cinsel suistimaline dair 1099 (1996) sayılı karar.

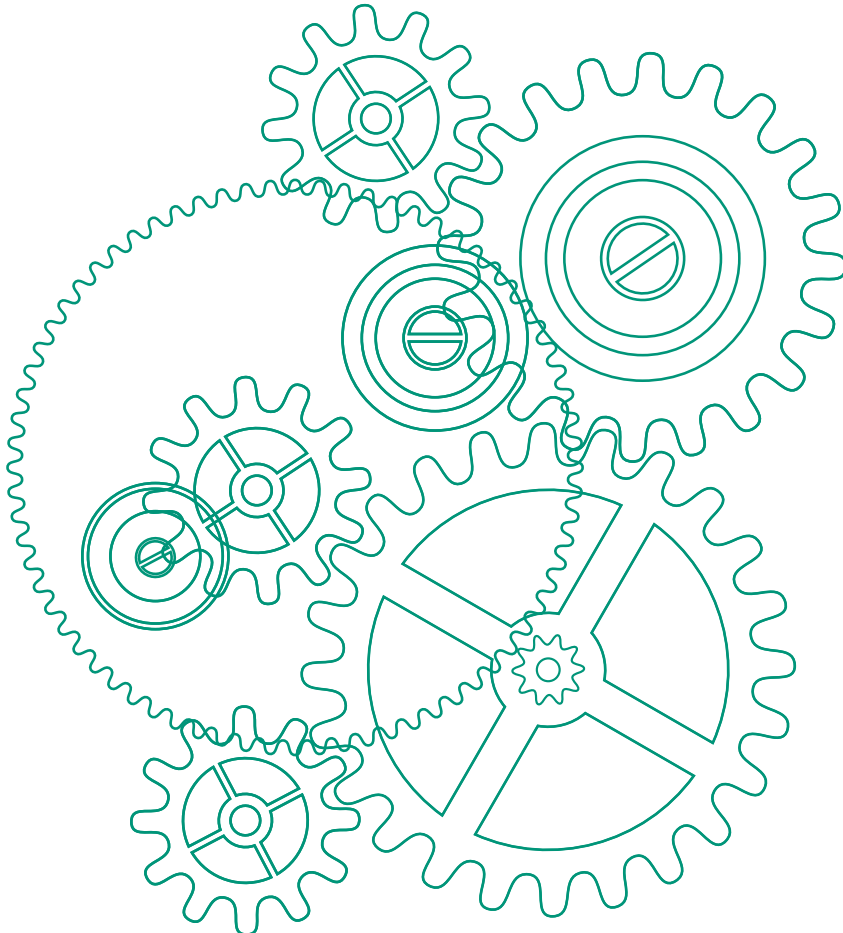
## Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Tavsiye Kararları

- Sokakta yaşayan ve/veya çalışan çocukların sosyal entegrasyonuna dair 253 (2008) sayılı Tavsiye Kararı
- Gençlerin yerel ve bölgesel seviyede entegrasyonu ve katılımına dair 242 (2008) sayılı Tavsiye Kararı
- “Kentteki Çocuk” konulu 241 (2008) sayılı Tavsiye Kararı
- Okulda şiddetin önlenmesi ve şiddetle mücadele için yerel düzeyde ortaklık konulu, 135 (2003) sayılı Tavsiye Kararı
- İmkansızlıklar içindeki çocuklar/ergenler ve aileleri ile ilgili 53 (1999) sayılı Tavsiye Kararı.



## Diğer Avrupa Konseyi belgeleri

- İnternet servis sağlayıcılarına, özellikle de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 10. Maddesine ilişkin olarak, bilgi toplumunda temel insan haklarına ve temel özgürlüklere uyum ve uygulamada bunları anlamalarına yardımcı olmayı amaçlayan Avrupa Konseyi Rehberi (2008)
- İnternet oyunu sağlayıcılarına, özellikle de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 10. Maddesine ilişkin olarak, bilgi toplumunda temel insan haklarına ve temel özgürlüklere uyum ve uygulamada bunları anlamalarına yardımcı olmayı amaçlayan Avrupa Konseyi Rehberi (2008)
- Çocukların internette onur, güven ve mahremiyetinin korunmasına dair Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Bildirgesi (6 Şubat 2008)
- Engelli çocukların toplum içinde yaşamalarının ve kurumsallıktan arındırılmalarının yaygınlaştırılmasının yanı sıra, ailelere engelli çocuklarına evde bakmalarına yardımcı olmayı amaçlayan tavsiyeler ve rehberlik bilgileri (2008)
- Brown H. Engelli yetişkin ve çocukları istismara karşı koruma, Avrupa Konseyi Yayınları, Strasbourg (2003), ISBN 92-871-4919-4.





## CM/Rec(2009)10 sayılı Tavsiye Kararına Ek IV

### Diğer girişim ve yayınlar

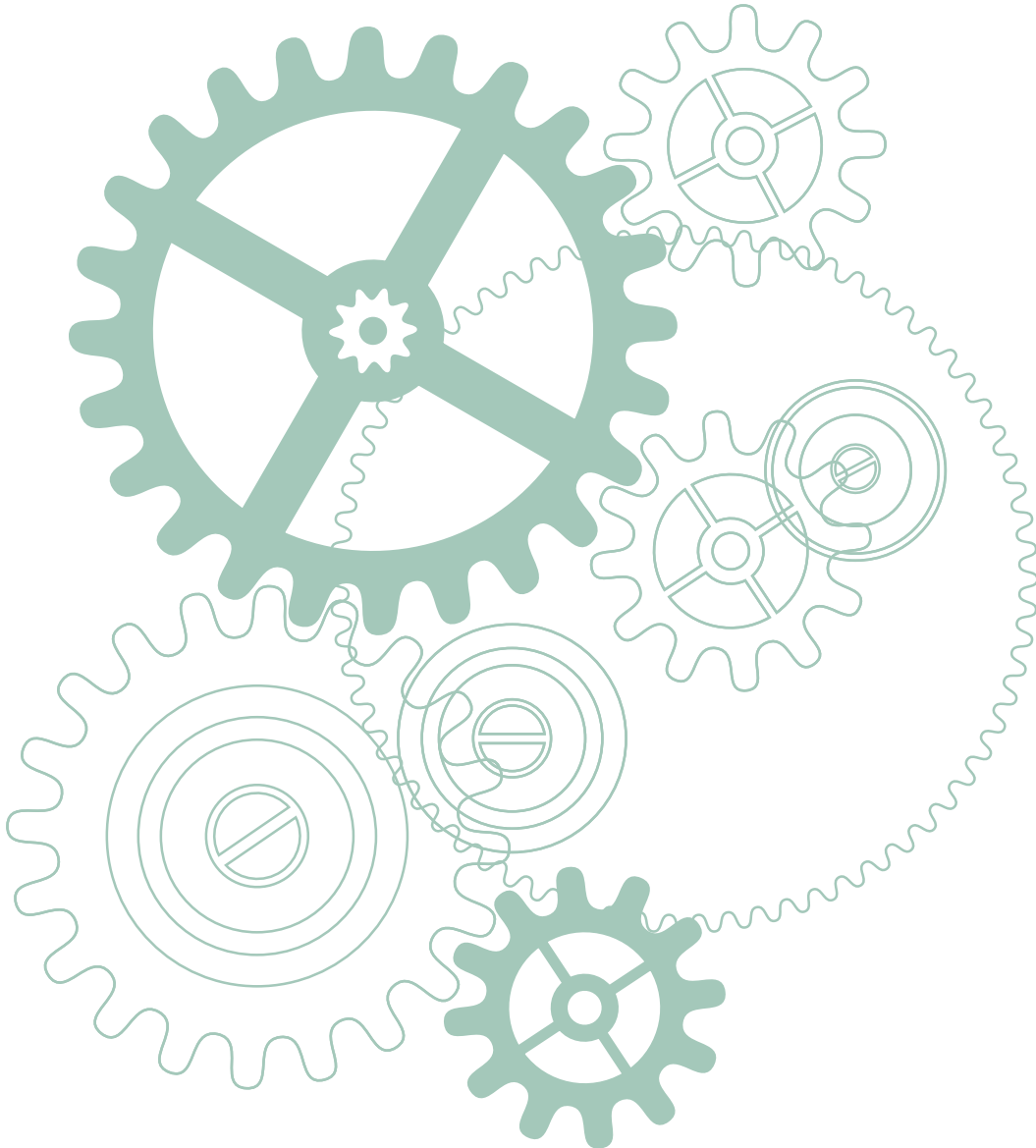
### Uluslararası Deklarasyonlar/Eylem Gündemleri/ Rehberle

- Rio de Janeiro Çocukların ve Ergenlerin Cinsel İstismarını Önleme ve Durdurma Paketi, Çocukların ve Ergenlerin Cinsel İstismarına Karşı 3. Dünya Kongresi, Rio de Janeiro, 25 - 28 Kasım 2008
- “Çocuklara Yönelik Şiddet”, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği Araştırması, 29 Ağustos 2006
- “Çocuklara Yönelik Şiddeti Durdurun. Hemen şimdi harekete geçin!”, Birleşmiş Milletler Çocuklara Yönelik Şiddet Araştırması Bölgesel İstişare çalışması raporu, 5-7 Temmuz 2005, Ljubljana, Slovenya
- Çocukların Ticari Cinsel İstismarına Karşı 2. Dünya Kongresinde kabul edilen Yokohama Küresel Taahhüdü, Yokohama, Japonya, 17-29 Aralık 2001
- Çocukların Ticari Cinsel İstismarına Karşı 1. Dünya Kongresinde kabul edilen Deklarasyon ve Eylem Gündemi, Stockholm, İsveç, 27-31 Ağustos 1996
- Avrupa Konseyi Devlet ve Hükümet Başkanları 3. Zirvesinde kabul edilen Varşova Deklarasyonu, Varşova, 16-17 Mayıs 2005
- Avrupa Konseyi Devlet ve Hükümet Başkanları 2. Zirvesinde kabul edilen Sonuç Bildirgesi ve Eylem Planı, 10-11 Ekim 1997
- “Çocukların cinsel istismara karşı korunması” konferansında Avrupa ve Orta Asya’dan katılımcıların kabul ettiği Taahhüt ve Eylem Planı, Budapeşte, 20-21 Kasım 2001
- Özgürlüklerinden Yoksun Bırakılmış Gençlerin Korunmasına dair Birleşmiş Milletler Kuralları, (“Tokyo Kuralları”) 1990
- Özgürlüklerinden Yoksun Bırakılmış Gençlerin Korunmasına İlişkin BM Kuralları, Gözaltında Tutmamayla ilgili Asgari BM Kuralları (Tokyo Kuralları) (1990)
- Gençlere Yönelik Adaletin Sağlanmasıyla İlgili BM Standart Asgari Kuralları (“Beijing Kuralları”, 1985)
- “Çocuklara Uygun bir Dünya”, 10 Mayıs 2002’de kabul edilen, BM Genel Kurulu sonuç bildirgesi



## Diğer yayınlar

- Besag V., Okullarda Zorbalar ve Mağdurlar, 1989
- Crothers L.M. and Levinson E.M., Zorbalığın Değerlendirmesi: Yöntem ve Vasıtaların İncelenmesi, Danışmanlık ve Gelişim Dergisi, 84(4), 2004
- Whitted K.S. ve Dupper D.R., Okullarda Zorbalığı Önleme veya Azaltmaya Yönelik En İyi Uygulamalar. Çocuklar ve Okullar, Cilt. 27, No. 3, Temmuz 2005





## Şiddete karşı bütüncül strateji



1949 yılında kurulan uluslararası bir kuruluş olan Avrupa Konseyi'nin halen 47 üyesi bulunmaktadır. Görevi insan haklarını, demokrasiyi ve hukukun üstünlüğünü yaygınlaştırmaktır. Kuruluş, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve diğer sözleşme ve önerileri esas alarak, insanların ve tabiatıyla Avrupa'daki 150 milyon çocuğun korunmasına ilişkin ortak demokratik ilkeler geliştirmektedir.



«Çocuklar için ve çocuklarla birlikte bir Avrupa inşa etmek»

Council of Europe  
F-67075 Strasbourg Cedex  
[www.coe.int/children](http://www.coe.int/children)  
[children@coe.int](mailto:children@coe.int)